

Transitieplan

[CONCEPT]

1 november 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Verantwoording	4
3. Proces en milestones	5
4. Afspraken over de nieuwe pensioenregeling	6
4.1 <i>Uitgangspunten en doelstellingen pensioenregeling</i>	6
4.2 <i>Solidaire premieregeling</i>	6
4.3 <i>Pensioenpremie en pensioendoelstelling voor het ouderdomspensioen</i>	7
4.4 <i>Nabestaandenpensioen</i>	8
4.5 <i>Arbeidsongeschiktheid</i>	9
4.6 <i>Vrijwillig aangeslotenen</i>	9
4.7 <i>Solidariteitsreserve</i>	9
5. Afspraken over de transitie	11
5.1 <i>Doelstellingen van de transitie</i>	11
5.2 <i>Maatstaven</i>	11
5.3 <i>Invaren</i>	12
5.4 <i>Compensatie</i>	13
5.5 <i>Initiële vulling solidariteitsreserve</i>	14
5.6 <i>Voorrangsregels</i>	15
6. Effecten en verantwoording transitie-effecten nieuwe pensioenregeling	19
6.1 <i>Maatstaven</i>	19
6.2 <i>Toetsing pensioendoelstelling</i>	20
6.3 <i>Opzet en Inrichting solidariteitsreserve</i>	21
6.4 <i>Beperken kortingskans eerste jaren na transitie ('goede start')</i>	23
6.5 <i>Welvaartsmaat</i>	24
6.6 <i>Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', de 'mediaan' en 'goed weer'</i>	25
6.7 <i>Gevoeligheidsanalyses</i>	27
6.8 <i>Netto profijt</i>	32
7. Verantwoording evenwichtigheid transitie-afspraken	36
<i>Bijlage 1:</i>	37
<i>Bijlage 2 :</i>	37
<i>Bijlage 3:</i>	37

1. Inleiding

Door de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (kortweg Wtp) per 1 juli 2023 dient de pensioenregeling van de bedrijfstakken Bouw & Infra, Timmerindustrie, Afbouw, Betonpompbedrijven, Bitumineuze en kunststof dakbedekkingsbedrijven (Bikudak) en de Baksteenindustrie (kortweg: bedrijfstakken) te worden aangepast. Deze bedrijfstakken hebben de pensioenregeling ondergebracht bij Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid (kortweg: bpfBOUW).

De aanpassing van de pensioenregeling is tussen de werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties die partij zijn bij de CAO Bouw & Infra, de CAO Afbouw, de CAO voor de Timmerindustrie, de CAO voor de Betonpompbedrijven, de CAO voor de Bitumineuze en Kunststof Dakbedekkingsbedrijven en de CAO Baksteenindustrie (kortweg: cao-partijen) overeengekomen op

De cao-partijen hebben op grond van artikel 150d van de Pensioenwet dit transitieplan opgesteld wat aansluit bij de gemaakte afspraken.

In het voorliggende transitieplan leggen cao-partijen de gemaakte keuzes, de overwegingen en kwantitatieve onderbouwingen vast alsmede hoe om te gaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Verder wordt in het transitieplan aandacht besteed waarom cao-partijen van mening zijn dat sprake is van een per saldo evenwichtige transitie.

Cao-partijen hebben bpfBOUW verzocht de aangepaste pensioenregeling per 1 januari 2026 uit te voeren. Verder verzoeken cao-partijen de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling. In het transitieplan zal tevens worden beschreven op welke wijze en in welke mate deelnemers die door de transitie nadeel ondervinden zullen worden gecompenseerd.

Verwijzend naar artikel 150d lid 3 van de Pensioenwet verzoeken cao-partijen bpfBOUW het transitieplan op de website te plaatsen zodat het beschikbaar wordt gesteld aan de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden.

Bij het opstellen van dit transitieplan heeft bpfBOUW aangegeven, gelet op de goede financiële positie van bpfBOUW, dat er vooralsnog géén plannen zijn om gebruik te maken van het transitie-FTK. Het opteren voor het transitie-FTK zou hebben geïmpliceerd dat met name de keuzes over het verhogen en/of verlagen van pensioenaanspraken en -rechten tussen 2024 en het moment van transitie mogen worden gezien vanuit het nieuwe pensioenstelsel hetgeen consequenties zou kunnen hebben voor alle berekeningen in het kader van de nieuwe pensioenregeling.

Om de keuzes en besluiten te ondersteunen, hebben cao-partijen uitgangspunten opgesteld waarlangs alle keuzes en besluiten bij de overgang naar het nieuwe stelsel zijn getoetst:

- a. De regeling is uitlegbaar, eenvoudig en uitvoerbaar
- b. De regeling is betaalbaar
- c. Passende solidariteit
- d. De evenwichtigheid is uitlegbaar
- e. Een goed pensioen, hoog en stabiel

2. Verantwoording

Het transitieplan vormt de formele vastlegging van hetgeen cao-partijen zijn overeengekomen over de nieuwe pensioenregeling, het invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten alsmede de wijze waarop en de mate waarin met eventuele nadelige gevolgen van de overgang naar de nieuwe pensioenregeling rekening gehouden zal worden.

De achterbanraadpleging van cao-partijen heeft inmiddels plaatsgevonden. Uit de raadpleging blijkt dat de nieuwe pensioenregeling, het invaren en de wijze waarop rekening wordt gehouden met de negatieve gevolgen van de overgang positief worden ontvangen.

De Vereniging van gepensioneerden voldoet aan de voorwaarden van artikel 44a van het besluit van de Pensioenwet en is conform artikel 150g van de Pensioenwet in de gelegenheid gesteld te worden gehoord en een schriftelijk oordeel uit te spreken over het transitieplan. De wijze waarop cao-partijen met dit oordeel rekening hebben gehouden is mede opgenomen in dit transitieplan.

Cao-partijen geven aan de hand van het transitieplan opdracht aan bpfBOUW om de nieuwe pensioenregeling uit te voeren. BpfBOUW beoordeelt deze opdracht op haalbaarheid, uitvoerbaarheid en evenwichtigheid. In formele zin impliceert opdrachtaanvaarding dat wordt ingestemd met de wijziging in het uitvoeringsreglement. Alvorens bpfBOUW tot opdrachtaanvaarding zal overgaan zal conform bestaande regel- en wetgeving advies worden gevraagd aan het verantwoordingsorgaan. Vervolgens vraagt bpfBOUW de RvT om goedkeuring. Het verantwoordingsorgaan en RvT hebben geen bevoegdheden ten aanzien van het transitieplan sec.

Tenslotte kan worden opgemerkt dat cao-partijen geen gebruik hebben gemaakt van de door de overheid ingestelde transitiecommissie.

Cao-partijen realiseren zich tenslotte dat het om concept uitkomsten gaat en dat verdere verfijning op bepaalde onderdelen in de komende maanden zal plaatsvinden. Als voorbeeld kan worden genoemd dat het definitieve beleggingsbeleid nog door bpfBOUW moet worden vastgesteld.

3. Proces en milestones

Cao-partijen geven opdracht aan bpfBOUW om de gewijzigde pensioenregeling uit te voeren vanaf 1 januari 2026. De belangrijkste milestones naar de gewijzigde pensioenregeling zijn:

Datum	Mijlpaal
1 juli 2023	Wet toekomst pensioenen van kracht
1 november 2023	Concept transitieplan opgeleverd aan cao-partijen
??	Achterban raadpleging cao-partijen
1 november 2023 – 1 februari 2024	Invulling geven aan hoorrecht Vereniging van gepensioneerden
1 maart 2024	Definitief transitieplan
1 maart 2024	bpfBOUW start traject opdrachtaanvaarding
1 juli 2024	bpfBOUW stuurt opdrachtbevestiging
1 april 2024	Concept implementatieplan bpfBOUW
1 maart 2024	Concept communicatieplan bpfBOUW
1 juli 2024	Definitief implementatie- en communicatieplan
15 juli 2024	Datum toezending door bpfBOUW van implementatieplan aan DNB en het communicatieplan aan AFM
1 januari 2026	Transitie naar de nieuwe pensioenregeling inclusief invaren en mogelijke compensatie
1 januari 2037	Einde wettelijke compensatietermijn

4. Afspraken over de nieuwe pensioenregeling

4.1 Uitgangspunten en doelstellingen pensioenregeling

Cao-partijen hebben de volgende kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten geformuleerd:

1. De pensioenregeling vormt een aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde met aandacht voor solidariteit en de verzorgingsgedachte. Waar mogelijk aansluiting bij de huidige pensioenregeling en de huidige ambitie.
2. Stabiliteit en voorspelbaarheid van de uitkeringen wordt als belangrijk ervaren.
3. Nadelige gevolgen van de overgang naar het nieuwe stelsel moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.
4. Herverdeling tussen generaties moet op voorhand beperkt blijven.

Cao-partijen hebben afspraken gemaakt over de nieuwe pensioenregeling. Deze afspraken zijn in dit hoofdstuk opgenomen. Deze afspraken worden per paragraaf uitgewerkt. Per paragraaf is een kader opgenomen met de afspraak van cao-partijen, met daarbij een toelichting bij de afspraak/keuzes en met de overwegingen van cao-partijen.

4.2 Solidaire premiereregeling

Afspraak:

De nieuwe pensioenregeling is een solidaire premiereregeling als bedoeld in de Pensioenwet. De regeling voorziet in persoonlijke pensioenvermogens gereserveerd voor ouderdomspensioen en partnerpensioen na pensioeningang. De nieuwe pensioenregeling wordt op 1 januari 2026 (de transitiedatum) ingevoerd en vervangt daarmee de huidige pensioenregeling.

Toelichting

Door de invoering van de Wet toekomst pensioen (Wtp) gaan we over van een uitkeringsregeling naar een premiereregeling. Binnen laatstgenoemde regeling kunnen we kiezen tussen twee contractvormen: de solidaire premiereregeling (SPR) en de flexibele premiereregeling (FPR). Wij hebben de verschillen en overeenkomsten tussen beide vormen in kaart gebracht en deze getoetst aan de door ons opgestelde uitgangspunten. Op basis van deze toets hebben wij gekozen voor de solidaire premiereregeling als contractvorm in de nieuwe pensioenregeling van bpfBOUW (zie bijlage...).

De keuze voor de solidaire premiereregeling laat zich als volgt samenvatten:

a. De regeling is uitlegbaar, eenvoudig en uitvoerbaar

De flexibele premiereregeling is in de basis meer flexibel, maar kent minder solidariteit. De deelnemer krijgt in deze contractvorm namelijk meer individuele keuzemogelijkheden. Dan gaat het bijvoorbeeld om keuzes te aanzien van beleggingen, of de keuze tussen een vaste en een variabele uitkering. Maar er kan minder gerekend worden op anderen als het tegenzit.

Daarin verschilt de solidaire premiereregeling. In deze contractvorm is sprake van een uniforme beleggingsmix en iedereen ontvangt een variabele uitkering. Door de solidariteitsreserve kunnen deelnemers risico's met elkaar delen. Zo kan op meer gerekend worden in de tijden dat het tegenzit.

Door de individuele keuzemogelijkheden is de FPR in de basis wellicht transparanter dan de SPR. Maar de keuzevrijheid in de eerstgenoemde contractvorm vergt wel meer uitleg en keuzebegeleiding.

b. De regeling is betaalbaar

Voor beide regelingen (FPR en SPR) is de in te leggen premie het vertrekpunt. Daarmee wordt de stabiliteit en voorspelbaarheid van de premiehoogte aanzienlijk groter dan in het huidige stelsel. In de SPR verwachten wij dat met een iets lagere premie hetzelfde pensioenresultaat kan worden behaald als in de FPR. Dit komt onder andere door de uniforme beleggingsmix en het feit dat door het delen van risico's via de solidariteitsreserve overall meer risico kan worden genomen,.

c. Een goed pensioen, hoog en stabiel

Wij verwachten dat met een iets lagere premie in de SPR hetzelfde pensioenresultaat kan worden behaald als in de FPR. En ook dat met een gelijke premie in de SPR een hoger pensioenresultaat kan worden behaald. Dit verwachten wij enerzijds omdat er collectief belegd wordt met een uniforme beleggingsmix. En anderzijds is deze verwachting een gevolg van de solidariteitskenmerken binnen de SPR: door de solidariteitsreserve kunnen schokken van de economische markt gedempt worden en mag er dus een stabielere resultaat verwacht worden.

d. Passende solidariteit

Deelnemers van bpfBOUW hebben in uitgevoerde onderzoeken laten blijken veel waarde te hechten aan solidariteit binnen de pensioenregeling. De SPR kent zoals gezegd meer solidariteit dan de FPR. De sterkere solidariteitsaspecten komen in deze contractvorm bijvoorbeeld tot uitdrukking in de manier waarop het rendement wordt toebedeeld en de solidariteitsreserve. Op die manier kan de kans op pech- en gelukgeneraties worden verkleind en kan een hoger pensioen worden gerealiseerd bij een vergelijkbaar risico.

e. De evenwichtigheid is uitlegbaar

In de FPR zijn de premie-inleg, rendement en persoonlijk pensioenkapitaal nauwer met elkaar verbonden. Dit maakt deze contractvorm eenvoudiger (uitlegbaar) maar ook minder evenwichtig dan SPR gegeven de door ons opgestelde uitgangspunten. De SPR is complexer, maar biedt wel meer mogelijkheden om aan te sluiten op de verwachtingen van deelnemers van bpfBOUW en daarmee is in essentie de evenwichtigheid beter realiseerbaar.

4.3 Pensioenpremie en pensioendoelstelling voor het ouderdomspensioen

Afspraak:

- De hoogte van de jaarlijkse premie wordt 25,8% van de pensioengrondslag van de werknemer.
- 18,3%-punt wordt bestemd voor het persoonlijk pensioenvermogen van de werknemer; dit vermogen zorgt voor een levenslang ouderdomspensioen, ingaande op de AOW-leeftijd.
- 7,5%-punt wordt bestemd voor de risicopremies en de kostenopslag,
- De premie wordt door de werkgever en de werknemer samen opgebracht waarbij de verhouding gelijk is aan de verhouding die nu is afgesproken en die per cao verschillend is.
- De hoogte van de premie is passend bij de door cao-partners geformuleerde pensioendoelstelling.

De pensioengrondslag is gelijk aan het voor de werknemer geldende (gemaximeerde) pensioengevend salaris verminderd met de franchise.

- Het maximale pensioengevend jaarsalaris wordt jaarlijks vastgesteld. Voor 2023 is het maximale pensioengevend salaris vastgesteld op € 68.005.
- De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Voor 2023 is de franchise vastgesteld op € 16.322.

Toelichting:

Cao-partijen onderkennen het belang van een collectieve pensioenregeling ten behoeve van een aanvulling op de AOW-uitkering. Hierbij worden de wettelijke bepalingen in acht genomen.

In het nieuwe stelsel wordt met de ingelegde premie en behaald rendement een persoonlijk pensioenkapitaal gereserveerd voor de toekomstige pensioenuitkering. Het pensioenkapitaal beweegt mee met de economische ontwikkelingen. Ook de te starten pensioenuitkering is variabel.

Gegeven de beschikbare premie en het gewenste risico wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijk pensioen. In de huidige pensioenregeling is sprake van een pensioenambitie die overeenkomt met 73% middelloon voor een 25 jarige deelnemer op basis van volledige deelname en uitgaande van 42 deelnemersjaren met een kans van tenminste 55% dat deze doelstelling wordt bereikt. Cao-partijen definiëren, op basis van diverse doorrekeningen, dat de nieuwe pensioenregeling minimaal een vergelijkbare doelstelling laat zien.

4.4 Nabestaandenpensioen

Afspraak:

- De hoogte van het nabestaandenpensioen en wezenpensioen bij overlijden na de pensioendatum verandert niet;
- De regeling kent verder een risicodekking nabestaandenpensioen in geval van overlijden van de werknemer voor pensionering;
- In geval van overlijden van een werknemer voor de pensioendatum ontvangt een partner een levenslang partnerpensioen van 13% van het pensioengevend salaris in combinatie met een tijdelijk partnerpensioen van €18.000 (jaar 2023) per jaar. Het tijdelijk partnerpensioen wordt uitgekeerd tot uiterlijk het moment dat de partner van de overleden deelnemer een aow-uitkering ontvangt;
- Ieder kind van de overleden werknemer ontvangt een wezenpensioen van 9% van het pensioengevend salaris tot het bereiken van de 25-jarige leeftijd (verdubbeling van wezenpensioen bij volle wees en geen aftopping bij meerdere wezen)

Toelichting:

Cao-partijen vinden het passend om de partner door middel van een partnerpensioen financieel te blijven ondersteunen als de werknemer komt te overlijden.

De huidige budgettaire ruimte in de premie vormt daarbij het uitgangspunt waarbij cao-partijen zich realiseren dat als de discontovoet ter bepaling van de risicopremies wijzigt, nader overleg gewenst is om te allen tijde binnen de huidige budgettaire ruimte blijven.

De bewuste keuze voor een levenslang en een hoog tijdelijk partnerpensioen van €18.000 is gunstig voor de lagere inkomens en zorgt er verder voor dat het totale inkomen voor en na de aow-leeftijd ongeveer gelijk blijft.

4.5 Arbeidsongeschiktheid

Afspraak:

- Huidige premievrije voortzetting handhaven, waarbij de premievrije voortzetting voorziet op de doorbetaling van (een deel van) de pensioenpremie. Het voortzettingspercentage wordt daarbij met de meetelwaarde van 69% vermenigvuldigd.
- Huidig (aanvullend) arbeidsongeschiktheidspensioen handhaven voor die bedrijfstakken die het betreft.

Toelichting:

Cao-partijen vonden en vinden het passend dat er aandacht is voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid. De regeling sluit qua dekking zoveel mogelijk aan bij de huidige pensioenregeling.

Vanuit het vertrekpunt dat de nieuwe pensioenregeling qua opzet zoveel mogelijk aansluit bij de huidige pensioenregeling, kiezen cao-partijen voor continuering van de huidige dekkingen in het kader van arbeidsongeschiktheid.

4.6 Vrijwillig aangeslotenen

4.7 Solidariteitsreserve

Afspraak:

Bij de solidaire premiereregeling moet op grond van de wet een solidariteitsreserve ingericht worden. Cao-partijen verzoeken bpfBOUW bij verdere uitwerking de volgende doelstellingen van de solidariteitsreserve in acht te nemen.

- a. Het zoveel mogelijk voorkomen van een daling van de pensioenuitkeringen ten opzichte van het jaar daarvoor.
- b. Het afdekken van micro- en macrolanglevenrisico voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.
- c. Het beperken van negatieve overrendementen voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Toelichting:

De pensioenwet maakt het mogelijk om gelijke aanpassingen te realiseren van de uitkeringen. Het is niet uit te leggen dat de aanpassing van het pensioen voor een 95 jarige anders zou moeten zijn dan voor een 68 jarige ondanks het feit dat op basis van risico versus rendement dit zou kunnen worden gerechtvaardigd. Cao-partners hebben daarom een duidelijke voorkeur uitgesproken voor een collectieve uitkeringsfase met gelijke aanpassingen. Cao-partners tekenen daarbij aan dat ook aandacht moet zijn voor de deelnemers die vlak voor de pensioendatum zitten en in de naaste toekomst ook gaan toetreden tot de collectieve uitkeringsfase.

De vormgeving van de solidariteitsreserve vormt daarbij een integraal en belangrijk onderdeel van de nieuwe pensioenregeling. Door middel van de solidariteitsreserve kunnen financiële mee- en tegenvallers ook in de nieuwe pensioenregeling collectief worden gedeeld. Daarbij dient een balans te worden gevonden waarbij enerzijds zo dicht mogelijk bij de huidige pensioenregeling kan worden aangesloten en anderzijds ook aandacht is voor het vraagstuk dat herverdeling tussen generaties beperkt moet blijven. De uitwerkingen door bpfBOUW worden door cao-partners gedeeld en hebben tot een verdere concretisering geleid van de solidariteitsreserve als onderdeel van de financiële opzet omdat een integrale kijk noodzakelijk is. In de dialoog met bpfBOUW hebben bovenstaande afspraken voor de solidariteitsreserve geleid tot de volgende financiële opzet.

Inrichting	Nadere inkadering en argumentatie van cao-partijen
Solidariteitsreserve	<p>De doelstellingen van de solidariteitsreserve leiden tot de volgende nadere uitwerking.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet vullen vanuit de premie; - Bij invaren initieel vullen vanuit het fondsvermogen met minimaal 3% en bij voorkeur 7% van het totale fondsvermogen van bpfBOUW; - De solidariteitsreserve wordt gevuld met 5% van het positieve overrendement; - Indien de solidariteitsreserve groter is dan 10% wordt het meerdere naar rato toegevoegd aan de gereserveerde persoonlijke pensioenvermogens van deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden; - Aanvullen van negatieve vermogens - In geval van negatieve overrendementen wordt 10% van het negatieve overrendement gecompenseerd zolang de compensatie minder bedraagt dan 50% van de solidariteitsreserve; - Beperken van het verlagen van uitkeringen zolang hiervoor niet meer dan 10% van de resterende solidariteitsreserve voor gebruikt wordt; - Resultaten op macrolanglevensrisico tot maximaal 2%-punt van het vermogen.
Spreiding van resultaten	<p>Spreiding in combinatie met de keuze voor een collectieve uitkeringsfase is goed uitlegbaar. Spreiding leidt tot meer stabiliteit op korte termijn, omdat schokken worden doorgeschoven in de tijd. Op deze wijze is echter ook sprake van een zekere herverdeling. Teneinde de herverdeling te beperken hebben de cao-partijen de wens geuit om de spreidingsperiode te beperken tot 3 jaar.</p>
Projectierendement	<p>Uit het risicopreferentieonderzoek blijkt de wens van gepensioneerden tot stabiele uitkeringen. Cao-partijen hebben daarom de wens geuit om het projectierendement gelijk te laten zijn aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur zonder opslag of afslag. Dit is daarmee gelijk aan de huidige reserveringsmethode voor de technische voorzieningen.</p>
Overall beeld	<p>Gegeven de doelstellingen zijn cao-partijen van mening dat de financiële invulling uitlegbaar, uitvoerbaar, passend en evenwichtig is.</p>

5. Afspraken over de transitie

Cao-partijen hebben afspraken gemaakt die zich specifiek richten op de overgang van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe pensioenregeling. De doelstellingen van cao-partijen alsmede de afspraken die hierover gemaakt zijn worden in dit hoofdstuk toegelicht. Deze afspraken betreffen: compensatieverlening aan deelnemers, het verzoek tot invaren en de aanwending van het fondsvermogen.

5.1. Doelstellingen van de transitie

Vertrekpunt van cao-partijen is het streven bij de wijziging van de pensioenregeling de nieuwe pensioenregeling zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de huidige pensioenregeling.

Daarnaast hebben cao-partijen de volgende doelstellingen geformuleerd om tot een evenwichtige transitie te komen:

- De lopende uitkeringen blijven op moment van transitie ten minste gelijk in nominale termen (euro's vandaag). Pensioengerechtigden mogen niet direct nadeel ondervinden.
- Ten aanzien van de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers stellen cao-partijen voor dat alle deelnemers, op het moment van transitie, tenminste de voorziening pensioenverplichtingen van hun pensioenaanspraken of -rechten ontvangen. Dit betekent dat het persoonlijke pensioenvermogen voor elke deelnemer hoger is dan of gelijk is aan de corresponderende voorziening pensioenverplichtingen op het moment van de transitie.
- Een compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek. Het is belangrijk dat deelnemers worden gecompenseerd, als er sprake is van onevenredig nadeel, om tot een evenwichtige transitie te komen. De huidige inschatting van de hoogte van de volledige compensatie bedraagt 5% van het collectieve pensioenvermogen waarbij kan worden aangetekend dat de economische omgevingsfactoren een grote invloed kunnen hebben op de uiteindelijke hoogte van het bedrag tenzij gerekend wordt met een vaste discontovoet. Verder is de hoogte van de compensatie ook afhankelijk van de uiteindelijke samenstelling van het deelnemersbestand.
- BpfBOUW start in het nieuwe pensioenstelsel met een voldoende gevulde solidariteitsreserve. De gewenste solidariteitsreserve op de transitiedatum bedraagt bij voorkeur 7% van het collectieve pensioenvermogen, met een minimum van 3% van het collectieve pensioenvermogen per de transitiedatum.
- Bij voldoende hoge dekkingsgraad zal ook aandacht moeten zijn voor de compensatie van (een deel van) de indexatieachterstand.

5.2 Maatstaven

De wijzigingen in de pensioenregeling zijn getoetst op de mate waarin zij bijdragen aan het bereiken van de transitiedoelstellingen aan de hand van de volgende maatstaven:

1. Beperken kortingskans in de eerste jaren na transitie ('goede start');
2. Welvaartsmaat;
3. Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', de 'mediaan' en 'goed weer';
4. Netto profijt.

De bovenstaande doelstellingen en maatstaven worden getoond in volgorde van prioriteit. Cao-partijen zijn zich er van bewust dat toetsing op basis van 3. en 4., conform regel- en wetgeving, is voorgeschreven. Cao-partijen hebben van bpfBOUW begrepen dat door het

fonds nog twee andere maatstaven zullen worden gehanteerd. Het beperken van de kortingskans in de eerste jaren na transitie ('goede start') en de welvaartsmaat. Een 'goede start' is essentieel voor het draagvlak. De focus ligt hier op de kortingskans van de pensioenuitkeringen in de eerste drie jaren na transitie. Ook het initieel vullen van de solidariteitsreserve uit het fondsvermogen van bpfBOUW is daarvoor een randvoorwaarde.

De tweede maatstaf is de zogenaamde welvaartsmaat. Bij deze maatstaf worden alle uitkomsten gewogen aan de hand van een inschatting van de risico-aversie op basis van de uitkomsten van het risicoprefentie-onderzoek. Risicoaversie, ook wel risicoafkerigheid, houdt in dat iemand gedrag vertoont dat risico's zo veel mogelijk probeert te vermijden in plaats van deze op te zoeken. Zo zullen ouderen, met een hogere risicoaversie, meer gewicht willen geven aan 'slecht weer' uitkomsten dan jongeren met een hogere risicobereidheid.

Cao-partijen onderkennen het belang van deze twee aanvullende maatstaven en met bpfBOUW zijn cao-partijen het eens dat goede uitkomsten bij deze twee maatstaven kunnen bijdragen aan de evenwichtigheid en een groter draagvlak voor de nieuwe pensioenregeling.

5.3 Invaren

Afspraak:

Cao-partijen verzoeken bpfBOUW op de transitiedatum opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling middels een interne collectieve waardeoverdracht volgens artikel 150m van de Pensioenwet.

Toelichting:

Cao-partijen hebben van bpfBOUW vernomen dat het voornemens is om bij het invaren van de opgebouwde pensioenen de standaardmethode te hanteren, zoals nader omschreven in de Wtp. De standaardmethode is in de wet als default benoemd. Er kan alleen van worden afgeweken als de standaardmethode tot onaanvaardbare onevenwichtigheid zou leiden. Het huidige collectieve fondsvermogen wordt daarbij toegewezen aan diverse bestemmingen. Cao-partijen hebben daarbij de volgende bestemmingen geformuleerd.

- Minimaal Vereist `eigen Vermogen (MVEV)
- Reserve voor Operationele Risico's (ROK)
- Persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers
- Compensatiedepot
- Solidariteitsreserve

Het MVEV en de ROK zijn verplichte onderdelen van de solidaire premiereregeling die altijd gevuld moeten zijn.

De belangrijkste voordelen van invaren zijn:

- In het nieuwe pensioenstelsel wordt het pensioen leeftijdsafhankelijk belegd. Hierdoor kan beter worden aangesloten bij de wensen en de risicohouding van de verschillende onderscheiden leeftijdsgroepen.
- Cao-partijen streven naar een efficiënte, effectieve en toekomstbestendige pensioenuitvoering tegen zo laag mogelijke kosten. Door de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen behoeft geen pensioenregeling onder het huidig FTK in stand te blijven. Dat is een groot voordeel omdat anders twee verschillende stelsels (FTK voor het verleden en SPR voor de toekomst) met andere spelregels naast elkaar moeten worden uitgevoerd. Een pensioenregeling als geheel – voor zowel verleden als toekomst – onder de Wet toekomst pensioenen brengen komt een efficiënte en effectieve pensioenuitvoering ten goede. Dit uit zich onder

andere in lagere uitvoeringskosten, schaalvoordelen bij beleggingen en risicodeling, meer inzichtelijkheid voor en betere uitlegbaarheid naar deelnemers. De pensioenuitvoering wordt hiermee ook meer toekomstbestendig.

- Na invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten zijn de voordelen van het nieuwe pensioenstelsel (o.a. eerder en meer verhogen) ook van toepassing op de reeds opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten.
- Cao-partijen hebben gekozen voor een solidaire regeling. Bij een voldoende hoge dekkingsgraad zal bij transitie een adequaat gevulde solidariteitsreserve aanwezig zijn.

Cao-partijen onderkennen ook de volgende nadelen van invaren:

- Het verdelen van een collectief vermogen is complex en brengt mogelijk juridische risico's met zich mee. Dossiervorming en een goede onderbouwing van met name de evenwichtigheid is daarbij essentieel.
- Bij een onvoldoende gevulde solidariteitsreserve kunnen de doelen van de solidariteitsreserve, het verkleinen van de kans op verlaging van de ingegane pensioenen en compensatie bij negatieve rendementen, minder adequaat worden ingevuld. Echter bij niet invaren zou de kans op een korting onder het FTK ook groot zijn.
- De voorspelbaarheid van het pensioen in de opbouwfase is lager dan in het huidige pensioenstelsel. Op de pensioendatum kan, als het tegenzit, een lager pensioen resulteren dan in het huidige stelsel. Echter ook onder het FTK is sprake van een zekere mate van onvoorspelbaarheid hetgeen met name zichtbaar wordt in de situatie dat de pensioenen moeten worden gekort.

Alles afwegende verzoeken Cao-partijen aan bpfBOUW om per de transitiedatum (1 januari 2026) de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling, door middel van een collectieve waardeoverdracht volgens artikel 150m van de PW.

De voordelen van het nieuwe pensioenstelsel worden daarmee ook van toepassing op de in het verleden opgebouwde pensioenen, waardoor er minder buffers hoeven te worden opgebouwd en er minder restricties gelden met betrekking tot het verhogen van het pensioen in goede tijden. Daarom is het verwachte pensioen in het nieuwe pensioenstelsel hoger dan in het huidige stelsel. Deze voordelen en andere genoemde voordelen wegen ruimschoots op tegen de beschreven nadelen.

5.4. Compensatie

Met de overgang naar de solidaire premiereregeling komt er ook een einde aan de zogenoemde 'doorsneesystematiek'. In de huidige pensioenregeling met een uniforme premie en uniforme pensioenopbouw betalen jongeren – door het verschil in beleggingshorizon – nu nog teveel voor hun pensioen en ouderen te weinig. Deze impliciete subsidiëring van ouderen door jongeren vervalt met de overgang naar de solidaire premiereregeling.

Cao-partijen hebben afspraken gemaakt die zich specifiek richten op de overgang van de huidige pensioenregeling naar de solidaire premiereregeling om het vervallen van deze impliciete subsidiëring zoveel mogelijk te compenseren.

Afspraak:

Cao-partijen spreken het uitgangspunt af dat deelnemers die nadeel ondervinden van het afschaffen van de doorsneesystematiek adequaat worden gecompenseerd door middel van het toekennen van extra pensioenaanspraken op de transitiedatum. Een (eventuele) achteruitgang in pensioen als gevolg van het afschaffen van de doorsneesystematiek is min of meer een zekere achteruitgang waarvoor als eerste

collectief pensioenvermogen opzij gezet zou moeten worden.

Cao-partijen wensen een compensatieregeling in te richten die zorgt voor compensatie die uitlegbaar, uitvoerbaar en evenwichtig is.

- De uitgangspunten van de compensatieregeling kunnen als volgt worden samengevat:
 - Compensatie ziet naar haar aard uitsluitend toe op het gemis van toekomstige pensioenopbouw als gevolg van de afschaffing van de doorsneemethode. Dit heet ook wel de 'enkelvoudige' transitie. In geval van een 'dubbele' transitie wordt het afschaffen van de doorsneesystematiek en de effecten van invaren gecombineerd.
 - Voor de zuiverheid zijn cao-partijen van mening dat het beste kan worden aangesloten bij de berekeningen rond compensatie op basis van de 'enkelvoudige' compensatie.
 - Ten behoeve van de compensatieregeling wordt gewerkt met leeftijdscohorten, waarbij alle deelnemers binnen dat cohort dezelfde mate van compensatie krijgen.
 - Verschillen binnen een leeftijdscohort kunnen er toe leiden dat de compensatie niet voor iedereen toereikend is. In de uitwerking moet hier aandacht voor zijn.
 - Berekeningen laten zien dat een compensatielast van 5% van het fondsvermogen van bpfBOUW op dit moment voldoende zou moeten zijn.
 - In de uitwerking moet verder aandacht zijn voor mogelijk onvoorziene ongewenste situaties als gevolg van bijvoorbeeld Seizoensarbeid en Winter-WW waardoor sommige deelnemers niet voor compensatie in aanmerking zouden kunnen komen.
- Afhankelijk van de definitieve hoogte van de compensatielast kan de compensatie in één keer worden toegekend in de vorm van een extra persoonlijk pensioenvermogen op het moment van invaren óf in de vorm van een meerjarige compensatiepremie gedurende een periode van bijvoorbeeld 10 jaar. Cao-partijen hebben een voorkeur voor een eenmalige afrekening maar tekenen daarbij aan dat een adequate oplossing voor onvoorziene ongewenste situaties zou kunnen betekenen dat een eenmalige afrekening minder opportuun is en derhalve moet worden gedacht aan een compensatiedepot wat in een beperkt aantal jaren kan worden ingezet. Nadere uitwerking is gewenst en wordt ook door bpfBOUW onderkend.
- Financiering van de compensatieregeling vindt in beginsel plaats uit het fondsvermogen van bpfBOUW en niet uit de premie.

Toelichting:

Cao-partijen hebben bpfBOUW verzocht om op basis van bovenstaande afspraken een concrete definitieve compensatieregeling uit te werken waarbij ook wordt voorzien in het voorkomen van de hierboven vermelde ongewenste onvoorziene situaties. In hoofdstuk 6 wordt hier cijfermatig verder op ingegaan.

5.5. Initiële vulling solidariteitsreserve

Cao-partijen hebben bpfBOUW verzocht om de solidariteitsreserve bij de start te vullen met een gedeelte van het fondsvermogen van bpfBOUW op transitiedatum, dat niet zal worden gebruikt ter dekking van de individuele pensioenvermogens en de wettelijk voorgeschreven reserves.

De solidariteitsreserve bedraagt waar mogelijk bij de start minimaal 3% en bij voorkeur met 7% van het fondsvermogen van bpfBOUW.

De gewenste 7% solidariteitsreserve is mede afhankelijk van de dekkingsgraad op moment van transitie. In de volgende paragraaf wordt stilgestaan welke prioriteringsregels gelden.

5.6 Voorrangregels

Cao-partijen hebben samen met bpfBOUW verschillende financiële en economische scenario's verkend waarbij dit transitieplan volstaat en er dus geen nadere besluitvorming meer nodig is. In deze situaties kan het transitieplan onverkort worden toegepast waarbij de kwalitatieve doelstellingen en kwantitatieve maatstaven en de daarbij geldende voorrangregels gehandhaafd kunnen blijven.

Afspraak:

- Cao-partijen verzoeken het pensioenfonds de navolgende afspraak over het omzetten van opgebouwd pensioen (invaren) en aanwending van het fondsvermogen nader uit te werken en na besluitvorming uit te voeren.
- BpfBOUW zal op transitiedatum een overdrachtswaarde per individu vaststellen. Daarbij wordt de wettelijke standaardregel als uitgangspunt genomen. Iedereen ontvangt minimaal de aangehouden technische voorziening als overdrachtswaarde in het persoonlijk pensioenvermogen.
- Daarnaast doen cao-partijen het verzoek om een deel van het fondsvermogen van bpfBOUW op transitiedatum generiek toe te kennen.

Welk deel van het fondsvermogen van bpfBOUW hiervoor beschikbaar is, is allereerst afhankelijk van de hoogte van de actuele dekkingsgraad van bpfBOUW op transitiedatum. Ten tweede is dit afhankelijk welk deel van het fondsvermogen van bpfBOUW resteert. Cao-partijen doen namelijk het verzoek om de volgende voorrangregels in acht te nemen:

1. Een wettelijk vereist eigen vermogen: gelijk aan 1% van het fondsvermogen van bpfBOUW.
2. Een wettelijk vereiste aanvulling van de ROK (operationele risicoreserve), gelijk aan 1% van het fondsvermogen van bpfBOUW. Daarnaast wordt de ROK gevuld vanuit bestaande voorzieningen.
3. Een initiële vulling van de solidariteitsreserve, gelijk aan 3% van het fondsvermogen van bpfBOUW.
4. Vanaf een dekkingsgraad van 105,3% zal een deel van het fondsvermogen van bpfBOUW worden gealloceerd voor compensatie en een deel zal worden toegevoegd aan de solidariteitsreserve.
5. Cao-partijen zijn van mening dat vanaf een dekkingsgraad van 115,4% het uitdelen van het dan aanwezige surplus via een generieke verhoging te prefereren is ook al omdat gemiddeld genomen pensioentrekkenden hier meer baat bij hebben dan het toekennen van een gerichte gemiste indexatie. Cao-partijen realiseren zich dat bij het stellen van voorrang van compensatie voor toekennen van gemiste indexatie met name bij een lage invaardekkingsgraad (beneden de 107%) de pensioengerechtigden hierdoor de gemiste indexaties van de afgelopen jaren, niet meer gerepareerd zullen krijgen. Echter cao-partijen menen dat de huidige pensioengerechtigden deze compensatie' indirect al door subsidiëring door jongere werknemers in hun actieve periode hebben ontvangen.

Toelichting

Cao-partijen en bpfBOUW hebben samen op basis van de transitiedoelstellingen (zie paragraaf 5.1) en de vereiste evenwichtigheid voorrangregels vastgesteld.

De bandbreedte van de dekkingsgraad waarbij geen nadere besluitvorming meer nodig is, is door Cao-partijen en bpfBOUW vastgesteld op 102% - 115,4%. Naar de mening van Cao-partijen en bpfBOUW wordt binnen deze bandbreedte in voldoende mate voldaan aan de transitiedoelstellingen.

Binnen die bandbreedte hebben Cao-partners en bpfBOUW samen de minimaal benodigde invaardeckingsgraad, de minimaal gewenste dekkingsgraad en de gewenste dekkingsgraad vastgesteld.

Cao-partijen realiseren zich dat de dekkingsgraad grenzen waarop bovenstaande voorrangsregels zijn uitgewerkt in de loop der tijd wellicht aanpassing behoeven indien bijvoorbeeld de rente snel stijgt of daalt. In het definitieve transitieplan zal deze gevoeligheid mede in ogenschouw worden genomen.

De minimaal benodigde invaardeckingsgraad bedraagt 102%.

opmerking: Bij deze invaardeckingsgraad ontvangt iedereen 100% van de aangehouden technische voorziening als overdrachtswaarde in het persoonlijk pensioenvermogen. Verder kan het minimum vereist vermogen (MVEV, 1%) en de (aanvulling van de) reserve voor operationele kosten (ROK, 1%) volledig worden gefinancierd.

Minimaal gewenste invaardeckingsgraad bedraagt 107,9%.

opmerking: Bij deze invaardeckingsgraad kan, in aanvulling op de minimaal benodigde dekkingsgraad, een solidariteitsreserve van 3% worden aangehouden en is verder 2,5% beschikbaar voor compensatie. Een solidariteitsreserve van initieel 3% is naar verwachting effectief om de ingegane uitkeringen niet te hoeven verlagen ten opzichte van het jaar daarvoor. Met 2,5% als compensatiebudget kan ongeveer de helft van de enkelvoudige compensatie worden vergoed.

Gewenste invaardeckingsgraad bedraagt 115,4%.

Met 7% als solidariteitsreserve en 5% als compensatiebudget kan naar verwachting op een evenwichtige manier invulling worden gegeven aan de eerste vier transitie doelstellingen zoals beschreven in paragraaf 5.1. Vanaf deze dekkingsgraad kan ook aandacht worden besteed aan de vijfde transitiedoelstelling. Via een generieke verhoging kan vanaf 115,4% een deel van de FTK indexatieachterstand worden gecompenseerd.

Invaardekkingsgraden, op basis van (prioritering van) transitiedoelen (bijlage...)

% DG-punt (tussen haakjes % vermogen)					
Dekkingsgraad	MVEV	ROK	Solidariteitsreserve	Compensatie	Generiek
102,0%	1,0% (1,0%)	1,0% (1,0%)	-	-	100,0%
105,3%	1,1% (1,0%)	1,1% (1,0%)	3,2% (3,0%)	-	100,0%
107,9%	1,1% (1,0%)	1,1% (1,0%)	3,2% (3,0%)	2,5%	100,0%
113,1%	1,1% (1,0%)	1,1% (1,0%)	5,8% (5,1%)	5,0%	100,0%
115,4%	1,2% (1,0%)	1,2% (1,0%)	8,1% (7,0%)	5,0%	100,0%
123,6%	1,2% (1,0%)	1,2% (1,0%)	8,7% (7,0%)	5,0%	107,4%
135,0%	1,4% (1,0%)	1,4% (1,0%)	9,5% (7,0%)	5,0%	117,8%

Cao-partijen en bpfBOUW hebben ook afspraken gemaakt in geval zich tijdens de transitie schokken voordoen waardoor het transitieplan aanpassing behoeft.

Afspraak:

- **Lagere dekkingsgraad dan 102%:**

Bij een dekkingsgraad op het transitiemoment van 102%, is het fondsvermogen van bpfBOUW precies voldoende om een reserve voor het minimum vereist eigen vermogen van 1% aan te leggen en een aanvulling voor de reserve voor operationele risico's van 1% te vormen en om alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere

aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden de technische voorziening mee te geven.

Voor pensioengerechtigden betekent dit dan dat bij invaren de ingegane uitkering gelijk blijft. Bij een dekkingsgraad op het transitie moment lager dan 102%, kan minder dan de technische voorziening worden meegegeven. Voor pensioengerechtigden zou dit dan betekenen dat de reeds ingegane uitkering bij invaren verlaagd dient te worden. De Wet toekomst pensioenen biedt evenwel een aantal mogelijkheden om in dergelijke situaties een korting van de ingegane uitkeringen te voorkomen (o.a. projectierendement hoger vaststellen, vermogen herverdelen van de jongeren naar de ouderen). Cao-partijen en bpfBOUW hebben in deze fase hierover nog geen keuze gemaakt en spreken af in voorkomend geval met elkaar in overleg te treden over de ontstane situatie.

- **Hogere dekkingsgraad dan 115,4%:**

Bij een dekkingsgraad op het transitie moment hoger dan 115,4%, kunnen de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers, gewezen deelnemers, en pensioengerechtigden extra (met meer dan 100% van de technische voorziening) worden gevuld vanuit het fondsvermogen van bpfBOUW. In deze situatie hebben cao-partijen een voorkeur voor verdeling van het surplus via een generieke verhoging die voor iedereen gelijk uitpakt en eenvoudiger, transparanter en beter uitlegbaar is "dan het gebruik van de standaardmethode met een spreiding van 10 (default), waarbij jongeren relatief meer van het surplus krijgen dan ouderen."

Bij de bepaling van de vulregel voor de financiering van de compensatie respectievelijk de solidariteitsreserve en de maatregelen bij schokken zijn de volgende overwegingen gemaakt, in volgorde van importantie:

- Voor cao-partijen heeft financiering van de compensatie uit het fondsvermogen van bpfBOUW voorrang op het initieel vullen van de solidariteitsreserve: een (eventuele) achteruitgang in pensioen als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek is min-of-meer een zekere achteruitgang waarvoor als eerste fondsvermogen van bpfBOUW opzij gezet zou moeten worden.
- Cao-partijen hechten eraan dat wanneer fondsvermogen van bpfBOUW wordt ingezet voor financiering van de compensatie, het fondsvermogen van bpfBOUW ook wordt ingezet voor initiële vulling van de solidariteitsreserve: compensatie ziet alleen op de actieve deelnemers van het fonds, de solidariteitsreserve ziet in de eerste plaats op de uitkeringsgerechtigden.
- Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat een solidariteitsreserve van 3% van het fondsvermogen van bpfBOUW op zich al voldoende effectief is om bij aanvang de in paragraaf 4.7 vermelde doelstellingen van de solidariteitsreserve bij de start te kunnen waarmaken. Aan de solidariteitsreserve is een (eigen) maximum gesteld van 15% van het fondsvermogen van bpfBOUW. Daarboven wordt alles uniform uitgedeeld. Vanaf 10% wordt de helft van het overschot evenredig uitgedeeld. Vullen met 5% van het positieve overrendement van alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden blijft daarbij de hoofdregel. Jongeren dragen daarbij relatief het meeste bij aan de solidariteitsreserve. Pensioengerechtigden hebben primair en direct baat bij de solidariteitsreserve. In geval van een verlaging van de uitkering in enig jaar ten opzichte van het jaar daarvoor, wordt – waar mogelijk – de uitkering in het betreffende jaar aangevuld tot het niveau van het jaar daarvoor. (Gewezen) deelnemers hebben secundair en uitgesteld baat bij de solidariteitsreserve maar profiteren wel van het aanvullen van het negatieve overrendement wat ook als een van de doelen van de solidariteitsreserve is gedefinieerd. In geval van een toename van de levensverwachting worden – waar mogelijk – de persoonlijke pensioenkapitalen van de deelnemers, gewezen deelnemers als ook de pensioengerechtigden zodanig aangevuld dat de pensioenuitkering vanaf

pensionering naar verwachting gelijk blijkt. Bij een voldoende hoge dekkingsgraad op het transitie moment achten partijen het dan ook gewenst de solidariteitsreserve initieel (verder) te vullen tot maximaal 7% van het fondsvermogen: vanaf dat niveau is geen structurele vulling van de solidariteitsreserve vanuit het positieve overrendement meer nodig.

Cao-partijen en bpfBOUW realiseren zich ook dat er bij de transitie ook aandacht moet zijn voor de gemiste indexaties uit het verleden die onder bepaalde omstandigheden onder het huidige stelsel bij voldoende hoge dekkingsgraden kunnen worden ingehaald. Op dit moment ligt die grens waarboven tot toekenning van gemiste indexaties kan worden besloten op ongeveer 140%. Onder het nieuwe stelsel vervalt deze achterstand en is reparatie niet meer mogelijk.

Cao-partijen zijn het eens met het uitgangspunt van bpfBOUW om vanaf een dekkingsgraad van 115,4% expliciet aandacht te schenken aan de gemiste indexaties. BpfBOUW heeft daarvoor verschillende berekeningen gemaakt hoe de gemiste indexaties kunnen worden ingepast binnen het verdelen van het surplus boven 115,4%. Wij delen de mening van bpfBOUW dat het toedelen van een generieke verhoging op basis van een spreidingstermijn van 1 jaar i.p.v de reguliere 10 jaars termijn als onderdeel van de standaardmethode bij invaren een apart expliciet transitiedoel “toekennen gemiste indexaties” overbodig maakt.

Voordeel hiervan is verder dat dit administratief minder complex is en dat alle deelnemers een relatief gelijk aandeel krijgen van het surplus. Deze methode levert verder gemiddeld genomen meer op dan het toekennen van een gerichte gemiste indexatie. Dit vindt bpfBOUW beter uitlegbaar richting de deelnemers en deze mening wordt gedeeld door cao-partijen. Verder kan worden opgemerkt dat de wet slechts beperkt ruimte biedt om via herverdeling van het vermogen indexatieachterstanden bij het invaren te repareren.

In hoofdstuk 6 wordt hier cijfermatig verder op ingegaan.

6. Effecten en verantwoording transitie-effecten nieuwe pensioenregeling

6.1 Maatstaven

De effecten van de wijziging van de pensioenregeling en de wijze waarop wordt omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten (transitie-effecten) zijn berekend aan de hand van de volgende maatstaven:

1. Beperken kortingskans eerste jaren na transitie (“goede start”)
2. Welvaartsmaat.
3. Verwachte pensioenuitkering in ‘slecht weer’, de ‘mediaan’ en ‘goed weer’.
4. Netto profijt.

1. Beperken kortingskans eerste jaren na transitie (“goede start”)

Cao-partijen en bpfBOUW willen bij de beoordeling van evenwichtigheid, naast de wettelijk voorgeschreven maatstaven, ook kijken naar een tweetal aanvullende maatstaven. Een “goede” start is essentieel voor het draagvlak. De focus ligt hier op de kortingskans van de pensioenuitkeringen in de eerste drie jaren na transitie. Ook het initieel vullen van de solidariteitsreserve uit het fondsvermogen van bpfBOUW is daarvoor een randvoorwaarde.

2. Welvaartsmaat

Bij deze maatstaf worden alle uitkomsten gewogen aan de hand van een inschatting van de risico-aversie op basis van de uitkomsten van het risicoprefentie-onderzoek. Risico-aversie, ook wel risicoafkerigheid, houdt in dat iemand gedrag vertoont dat risico's zo veel mogelijk probeert te vermijden in plaats van deze op te zoeken. Zo zullen ouderen, met een hogere risico-aversie, meer gewicht willen geven aan slechtweer uitkomsten dan jongeren met een hogere risicobereidheid. Voor bepaling van de maatstaf wordt gekeken naar de gemiddelde reële uitkering over de uitkeringsfase, waarbij gewogen wordt met de overlevingskans. Deze maatstaf wijkt dus af van de UPO maatstaven die ten grondslag liggen aan de verwachte pensioenuitkering in ‘slecht weer’, de ‘mediaan’ en ‘goed weer’.

3. Pensioenuitkering in ‘slecht weer’, de ‘mediaan’ en ‘goed weer’

De effecten van de wijziging van de pensioenregeling en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten zijn tevens berekend op basis van de verwachte pensioenuitkeringen in zogenoemd ‘slecht weer’, de ‘mediaan’ en ‘goed weer’, conform de uniforme rekenmethodiek. Voor iedere onderscheiden deelnemersgroep is, indien van toepassing per leeftijd, in kaart gebracht wat de effecten, zowel kwalitatief als kwantitatief, van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling zijn. Er is hierbij successievelijk rekening gehouden met de compensatie als ook met de initiële vulling van de solidariteitsreserve.

4. Netto profijt

De effecten van de wijziging van de pensioenregeling en de wijze waarop wordt omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten zijn daarnaast berekend met behulp van het zogenoemde netto profijt effect. Hiertoe is het netto profijt van de nieuwe pensioenregeling inclusief het invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten en inclusief compensatie van een eventuele achteruitgang in pensioen als gevolg van de overgang naar de nieuwe pensioenregeling afgezet tegen het ongewijzigd voortzetten van de huidige pensioenregeling. Hierbij is het netto profijt gelijk aan het verschil tussen de marktwaarde van de te verwachten pensioenuitkeringen en de marktwaarde van de toekomstige premie-inleg. Het netto profijt effect is dan het verschil tussen het netto profijt van de nieuwe pensioenregeling en de huidige regeling, uitgedrukt

in de marktwaarde van de te verwachten pensioenuitkeringen van de huidige pensioenregeling.

6.2 Toetsing pensioendoelstelling

Cao-partijen hebben in gezamenlijkheid de volgende pensioendoelstelling voor de nieuwe pensioenregeling vastgesteld: voor een 25-jarige geeft dit bij 42 deelnemersjaren een pensioendoel van 73% van de middelloonggrondslag bij volledige deelname die met een kans van tenminste 55% wordt behaald.

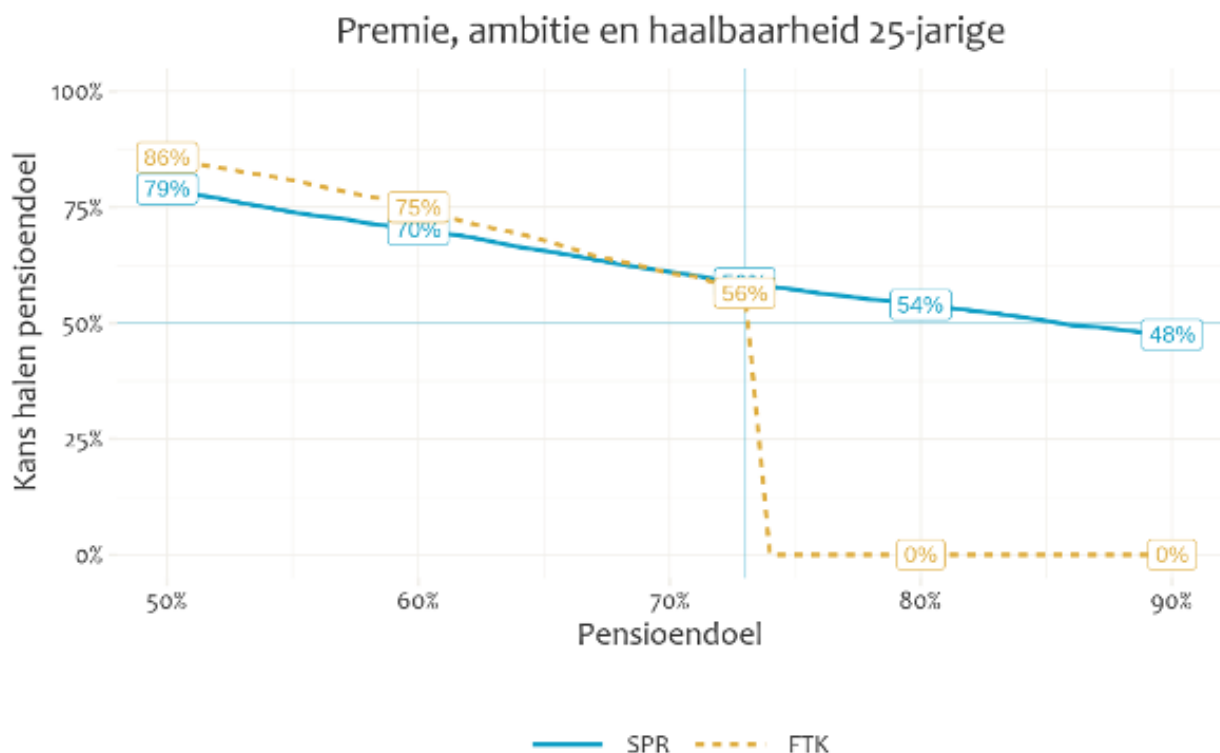
Cao-partijen hebben bpfBOUW verzocht deze pensioendoelstelling op haalbaarheid te toetsen. Voor verschillende scenariosets zijn berekeningen gemaakt waarbij voor SPR een lifecycle is gehanteerd die op collectief niveau aansluit bij het beleggingsbeleid per de berekeningsdatum.

De resultaten laten zien dat de pensioendoelstelling voor zowel de DNB scenarioset 2023Q1 (zie hieronder) als voor DNB scenarioset 2023Q3 haalbaar is.

In de onderstaande grafiek waarbij bij aanvang geen surplus aanwezig is om als generieke verhoging te worden toegekend (zie paragraaf 5.5) is de kans op het halen van de pensioendoelstelling 56%. In geval wordt gekeken naar de resultaten bij de DNB scenarioset 2023Q3 en een startdekkingsgraad van 123,6% uitgaande van de beoogde verdeling van het vermogen ligt die kans zelfs boven de 58%.

Cao-partijen trekken uit de diverse berekeningsresultaten de conclusie dat voor een 25-jarige die op 67-jarige leeftijd met pensioen gaat de gedefinieerde pensioendoelstelling bij ongewijzigd premiebeleid in heel veel situaties met een grotere kans kan worden bereikt dan in de voortzetting van de huidige pensioenregeling binnen het FTK.

Uitkomsten–DNB scenarioset (Bijlage ...)

6.3 Opzet en Inrichting solidariteitsreserve

Cao-partijen hebben samen met bpfBOUW diverse inrichtingsvarianten van de solidariteitsreserve onderzocht om inzicht te vergaren over de ontwikkeling van de hoogte van het pensioen, de mate van verhoging en verlaging van het (verwacht) pensioen en de kortingskansen. De uiteindelijk gekozen variant laat zich als volgt samenvatten:

- Bij aanvang van de nieuwe pensioenregeling wordt de solidariteitsreserve, indien mogelijk, vanuit het fondsvermogen van bpfBOUW gevuld tot bij voorkeur 7% van het fondsvermogen.
- De solidariteitsreserve wordt gevuld met 5% van het positieve overrendement van alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere uitkeringsgerechtigden.
- Vanaf een niveau van 10% wordt 50% van het gedeelte van de solidariteitsreserve boven 10% verdeeld over alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere uitkeringsgerechtigden. Iedere aanspraakgerechtigde ontvangt daarbij een procentuele verhoging van het persoonlijk fondsvermogen.
- De solidariteitsreserve wordt (o.a.) ingezet om negatieve vermogens te voorkomen, het aanvullen tot 10% van het negatief rendement en het beperken van een verlaging van de uitkering in enig jaar ten opzichte van het jaar daarvoor. Het aanvullen tot 10% van het negatief rendement bedraagt in enig jaar maximaal 50% van de solidariteitsreserve en het beperken van een mogelijke verlaging van de uitkeringen in enig jaar bedraagt maximaal 10% van de hoogte van de solidariteitsreserve waar de andere onttrekkingen reeds op in mindering zijn gebracht. Hierdoor kan het voorkomen dat in enig jaar de ingegane uitkeringen alsnog verlaagd moeten worden. De reden hiervoor is dat het (verder) uitstellen van verlagingen kan leiden tot forse(re) verlagingen in de toekomst. Uit het onderzoek naar schommelingen blijkt dat regelmatig (relatief gezien) een kleine verlaging meer draagvlak heeft dan af en toe een grote verlaging.
- Financiële resultaten in de uitkeringsfase worden in beginsel gespreid over een periode van maximaal drie jaar. Bij inzet van de solidariteitsreserve wordt eerst een financieel resultaat gespreid. Daarna wordt, indien nodig, de solidariteitsreserve ingezet om een verlaging van de uitkering in dat jaar ten opzichte van het jaar daarvoor te voorkomen.

Onderstaand worden enige berekeningsresultaten getoond. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de DNB scenarioset 2023Q3 en uitgaande van een startdekkingsgraad op het transitie-moment van 123,6% en met inachtneming van de voorrangregels zoals weergegeven in paragraaf 5.5.

Uitkomsten SPR en vergelijking met FTK (Bijlage ..)

	SPR	FTK
25-jarige		
Verwachte VVR op pensioendatum	83.6%	66.0%
Slechtweer VVR op pensioendatum	33.3%	43.2%
Kans VVR op pensioendatum minimaal 73%	58.6%	
Slechtweer mutatie vermogen in jaar 5 (excl premie)	-58.9%	
Kans op negatieve vermogen (voor aanvulling)	0.0%	
40-jarige		
Verwachte VVR op pensioendatum	84.7%	72.9%
Slechtweer VVR op pensioendatum	34.8%	44.4%
Slechtweer mutatie vermogen in jaar 5 (excl premie)	-49.7%	
52-jarige		
Verwachte VVR op pensioendatum	84.1%	80.4%
Slechtweer VVR op pensioendatum	45.0%	52.1%
Slechtweer mutatie vermogen in jaar 5 (excl premie)	-39.8%	
Slechtweer mutatie verwacht pensioen 66-67	-13.4%	
62-jarige		
Verwachte VVR op pensioendatum	85.2%	81.4%
Slechtweer VVR op pensioendatum	71.0%	70.1%
Slechtweer mutatie vermogen in jaar 5 (excl premie)	-26.4%	
Slechtweer mutatie verwacht pensioen 66-67	-13.6%	
67-jarige		
Verwachte VVR na 5 jaar	80.6%	77.1%
Slechtweer VVR na 5 jaar	67.7%	66.1%
Verwachte VVR na 15 jaar	79.7%	84.4%
Slechtweer VVR na 15 jaar	46.9%	48.0%
Kans op verlagen jaar 1-5	2.7%	11.4%
Gemiddelde verlaging i.g.v. verlagen jaar 1-5	4.8%	1.2%
Kans op verlagen jaar 1-15	7.0%	14.3%
Gemiddelde verlaging i.g.v. verlagen jaar 1-15	4.1%	1.7%
Overig		
Verwachte SR jaar 15	6.7%	24.8%
Slechtweer SR jaar 15	0.8%	-5.6%

Leeswijzer:

In bovenstaande tabel zijn voor een aantal maatmensen de uitkomsten, in een 'goed weer', 'mediaan' en 'slecht weer' scenario, in de voorgenoemde solidaire premieregeling (SPR) vergeleken met de uitkomsten in de huidige FTK-omgeving.

Het algemene beeld is positief ten gunste van SPR.

Alleen op de lange termijn (verwachte reële uitkering na 15 jaar) zien we dat FTK iets beter scoort qua verwachting en in het 'slecht weer' scenario.

Cao-partijen delen de conclusies die bpfBOUW heeft getrokken uit de diverse berekeningsresultaten:

- **Voldoende hoog pensioen in de opbouwfase.** Het verwachte pensioen is voor alle actieve deelnemers hoger dan onder het FTK.
- **Niet te volatiele vermogens:** door de inzet van de solidariteitsreserve worden negatieve overrendementen (beperkt) gedempt. De kans op een negatief vermogen is nihil.

- **Stabiele pensioenverwachting** (oudere deelnemer): door de voortijdige afname van de blootstelling naar overrendement vanaf 64 jaar wordt de pensioenverwachting minder onzeker.
- **Stabiel pensioen en kans op verlagingen beperken (gepensioneerden) beperken.** De kans op verlaging wordt aanzienlijk beperkt zodat de conclusie gerechtvaardigd lijkt dat de solidariteitsreserve doet wat het moet doen
- **Koopkrachtbehoud pensioen:** bij 123,6% als startdekkingsgraad is er naar verwachting meer koopkrachtbehoud dan onder het FTK alhoewel op lange termijn de koopkracht enigszins onder druk staat.
Cao-partijen vinden dit verdedigbaar ook al gegeven het feit dat uit het risicobereidheidsonderzoek duidelijk naar voren komt dat stabiliteit van de uitkeringen oftewel de kans op (nominale) verlaging verkleinen als hoogste prioriteit wordt aangegeven. Bij lagere startdekkingsgraden zal de SPR een gunstiger beeld laten zien dan FTK, omdat de ruimte om de indexeren (en eventueel in te halen) dan onder het FTK op korte en middellange termijn beperkt is.

6.4 Beperken kortingskans eerste jaren na transitie ('goede start')

Cao-partijen hebben de transitie van de huidige naar de nieuwe pensioenregeling getoetst op evenwichtigheid. Hiertoe zijn onder meer de effecten van de wijziging van de pensioenregeling en de wijze waarop wordt omgegaan met de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten beoordeeld aan de hand van de maatstaf 'goede' start' voor de eerste jaren na transitie.

Cao-partijen hebben kennis genomen van het feit dat, onder diverse scenariosets van zowel DNB als APG, de kans op minimaal één verlaging in de eerste drie jaar na transitie aanzienlijk wordt verminderd. Voor Cao-partners was dat de bevestiging dat de huidige gekozen opzet en inrichting van de solidariteitsreserve in lijn liggen met de gekozen transitiedoelstellingen en de daarbij behorende prioritering.

Kans op minimaal één verlaging van de (nominale) uitkering in de 1e drie jaar (bijlage...)

Dekkingsgraad	DNB 2023Q3		Fondsvisie 2023Q3	
	SPR	FTK	SPR	FTK
102.0%	60.9%	87.7%	41.7%	34.0%
105.3%	14.7%	72.5%	3.8%	22.5%
107.9%	14.5%	62.4%	3.7%	15.9%
113.1%	7.0%	43.8%	0.8%	8.1%
115.4%	3.9%	37.2%	0.2%	6.4%
123.6%	2.4%	21.1%	0.1%	2.5%
135.0%	1.5%	9.4%	0.0%	0.6%

6.5 Welvaartsmaat

De uniforme rekenmethode, die conform regel- en wetgeving verplicht wordt voorgeschreven en in de volgende paragraaf zal worden behandeld maakt voor ingegane pensioenen een foto van de reële uitkering over 10 jaar.

Cao-partijen zijn samen met bpfBOUW het erover eens dat er dan ten onrechte onvoldoende aandacht is voor het verloop in de eerste jaren na transitie. Deze periode is cruciaal voor cao-partijen en daarom is in de vorige paragraaf de kortingskans in de eerste drie jaren na transitie als maatstaf geïntroduceerd en doorgerekend.

Er kleeft echter nog een nadeel aan de uniforme rekenmethode.

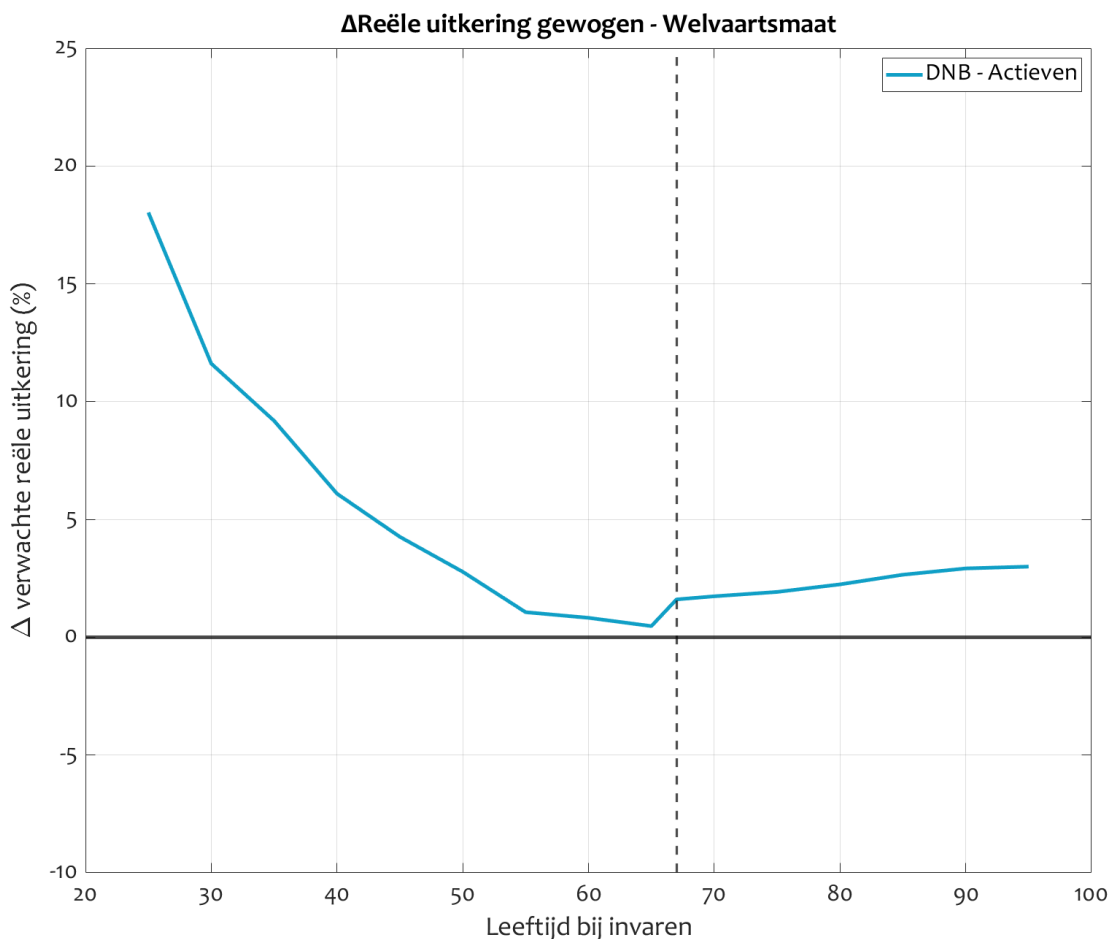
Cao-partijen delen de mening van bpfBOUW dat een expliciete weging van de reële pensioenverwachtingen en reële uitkeringen met de risico-aversie die uit het risicopreferentieonderzoek blijkt waardevolle inzichten geeft en een bijdrage verdient in de discussie inzake de transitie-effecten en de evenwichtigheid.

Deze zogenaamde welvaartsmaat is door bpfBOUW verder uitgewerkt.

Door weging aan de hand van een inschatting van de risico-aversie op basis van de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek zullen met name de ouderen met een hogere risicoaversie meer gewicht toekennen aan 'slecht weer' uitkomsten dan jongeren met een hogere risicobereidheid

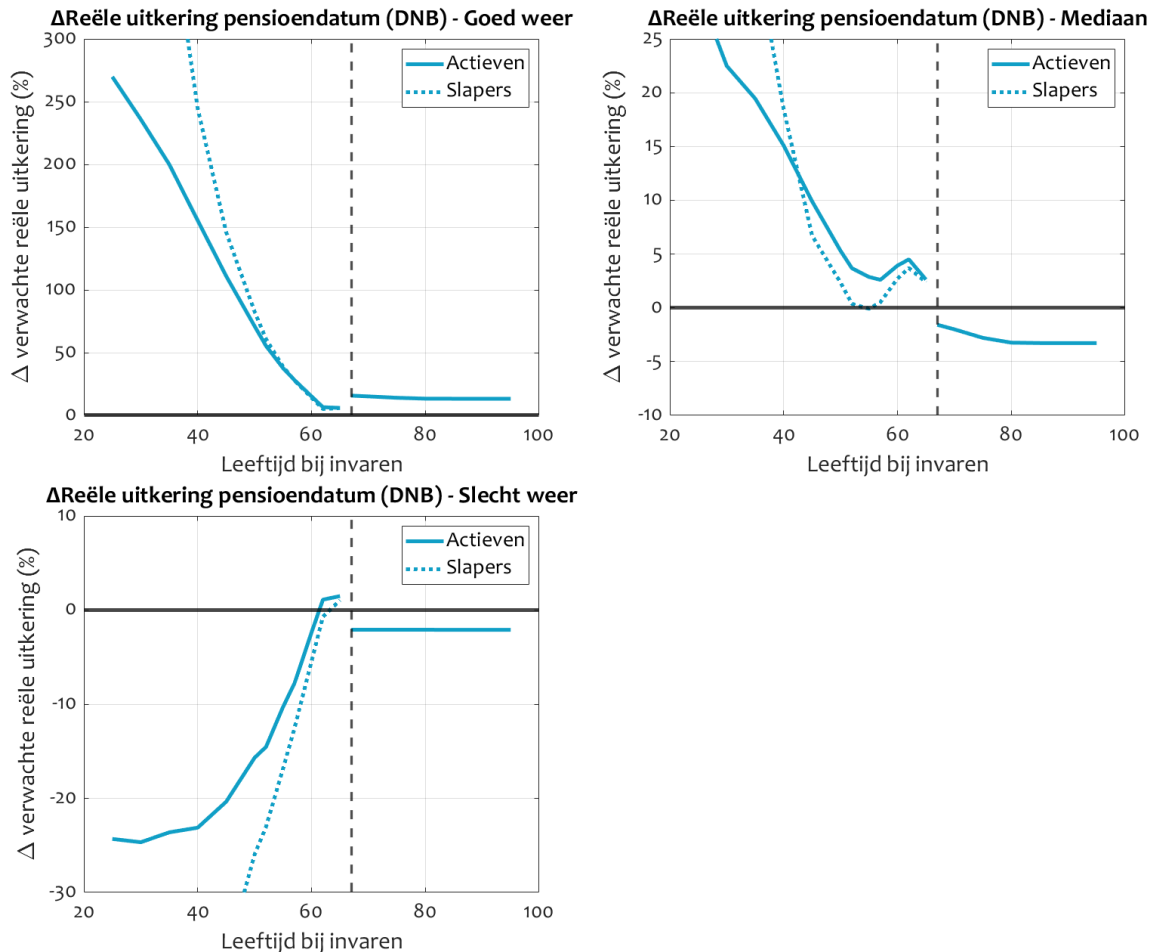
In onderstaande grafiek is het een en ander gevisualiseerd en onderschrijven we de conclusie van bpfBOUW dat voor alle leeftijden de verwachte pensioenuitkering in reële termen een positief verschil laat zien t.o.v. de huidige pensioenregeling. In deze grafiek bedraagt de startdekkingsgraad 123,6% en is gerekend met de DNB scenarioset 2023Q3.

In paragraaf 6.7 wordt de gevoeligheid aangegeven als de startdekkingsgraad lager of hoger is.

6.6 Verwachte pensioenuitkering in 'slecht weer', de 'mediaan' en 'goed weer'

In deze voorgeschreven toetsingsgrootheid wordt voor de niet-gepensioneerden gekeken naar het verwachte reële pensioen op de pensioendatum. Voor gepensioneerden wordt gekeken naar het reële pensioen over 10 jaar. En dit alles in een 'goed weer', 'mediaan' en 'slecht weer' scenario.

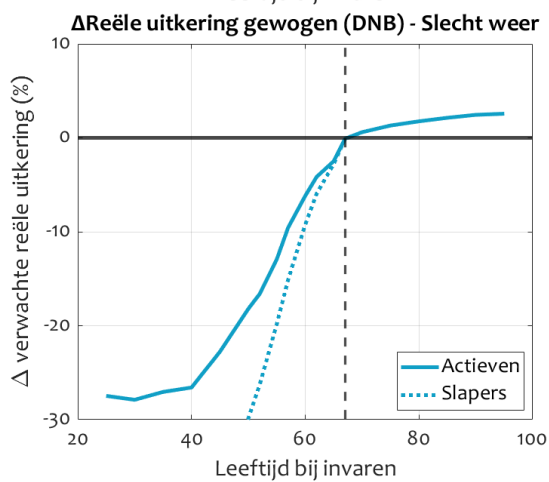
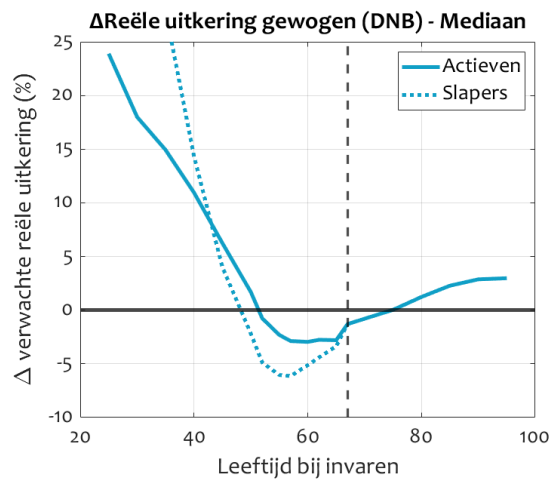
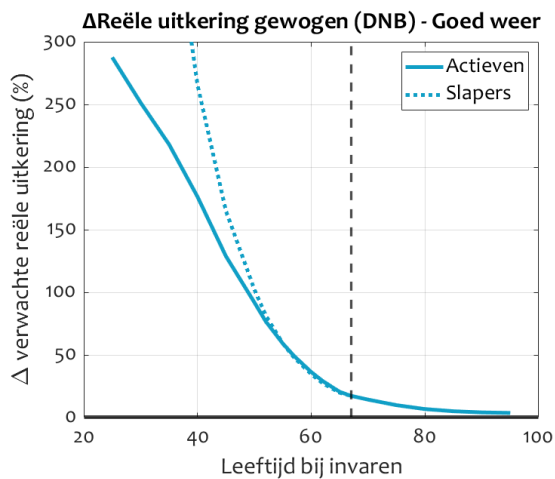
Voor alle leeftijdscohorten zien wij bij 'goed weer' de uitkomsten verbeteren en bij het "slecht weer" verslechteren: pensioen wordt risicovoller.

De 'mediaan' laat ook voor gepensioneerden een verslechtering zien. Dit sluit aan bij de uitkomsten op een 15-jaars horizon voor gepensioneerden in paragraaf 6.3.

De verslechtering wordt in een ander perspectief geplaatst als (zie paragraaf 6.5) de welvaartsmaat als uitgangspunt wordt genomen.

Verder is ook een grafiek gemaakt waarbij aandacht is voor de reële uitkering over de gehele uitkeringsfase in plaats van een momentopname over 10 jaar.

Deze grafiek laat over de gehele uitkeringsperiode, rekening houdende met de prioritering bij invaren en een startdekkingsgraad van 123,6% zien dat de gepensioneerden er qua verwachte reële uitkering op vooruit gaan. Met uitzondering van de net gepensioneerden. Voor deze groep is er, ten opzichte van de oudere gepensioneerden, een hogere kans op (meer)inhaalindexatie in het huidige FTK.

Deze berekeningen zijn niet alleen gemaakt voor de huidige dekkingsgraad (zijnde 123,6%) maar ook voor verschillende hogere en lagere dekkingsgraden (bandbreedte: 102% - 135%). Voor details zie paragraaf 6.7.

Een hoge(re) dekkingsgraad blijkt relatief gunstig uit te pakken voor huidige actieven (vanwege het 'genoeg=genoeg' principe in het huidige FTK) en voor huidige gepensioneerden heeft een hogere dekkingsgraad juist een relatief neerwaarts effect op de verbetering (vanwege het indexatieperspectief in het huidige FTK).

Voor cao-partners zijn deze inzichten geen aanleiding om de doelen en/of maatstaven aan te passen en/of te verfijnen.

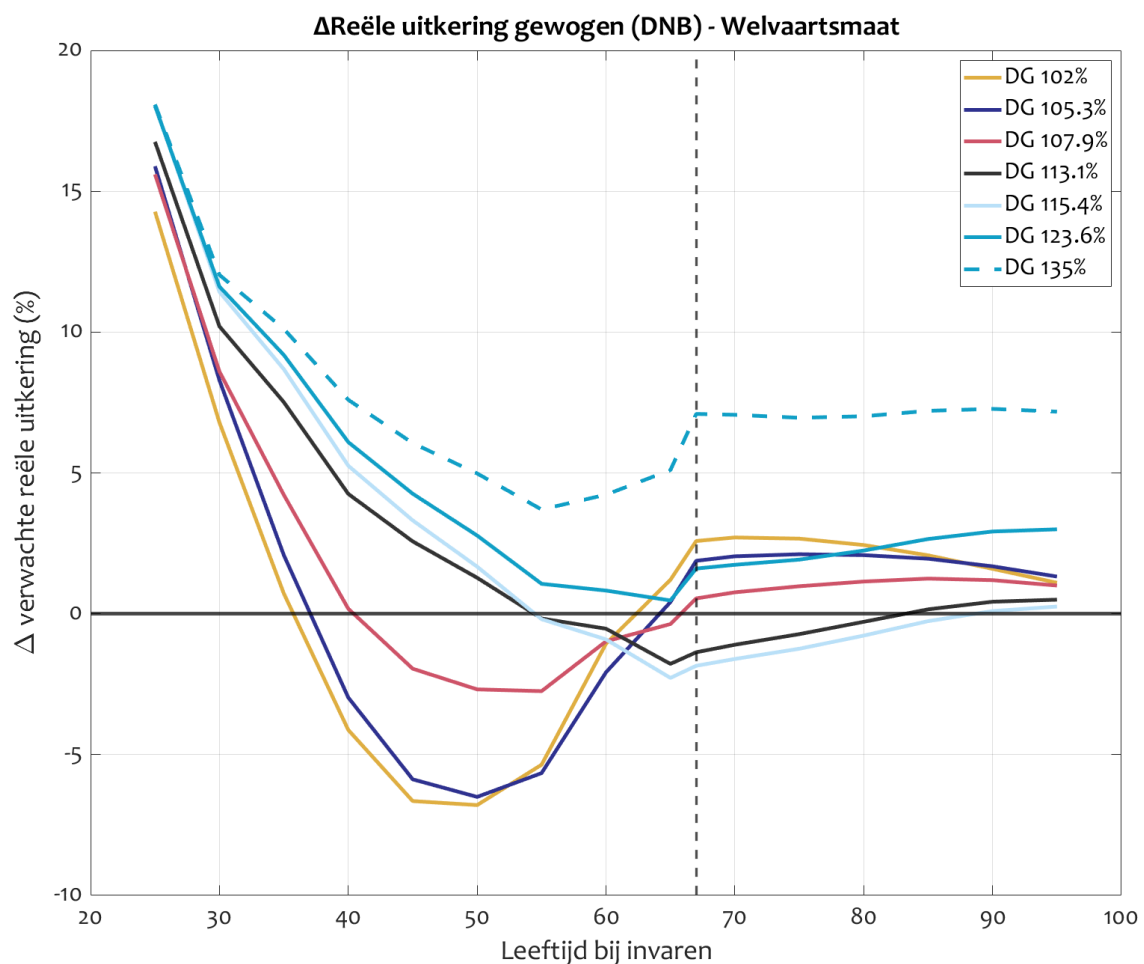
6.7 Gevoeligheidsanalyses

- Welvaartsmaat bij verschillende startdekkingsgraden (zie ook paragraaf 6.5)

In onderstaande gevoeligheidsanalyse, die aansluit bij paragraaf 6.5, is zichtbaar dat afhankelijk van de startdekkingsgraad de welvaartsmaat beter of slechter uitpakt dan onder het FTK.

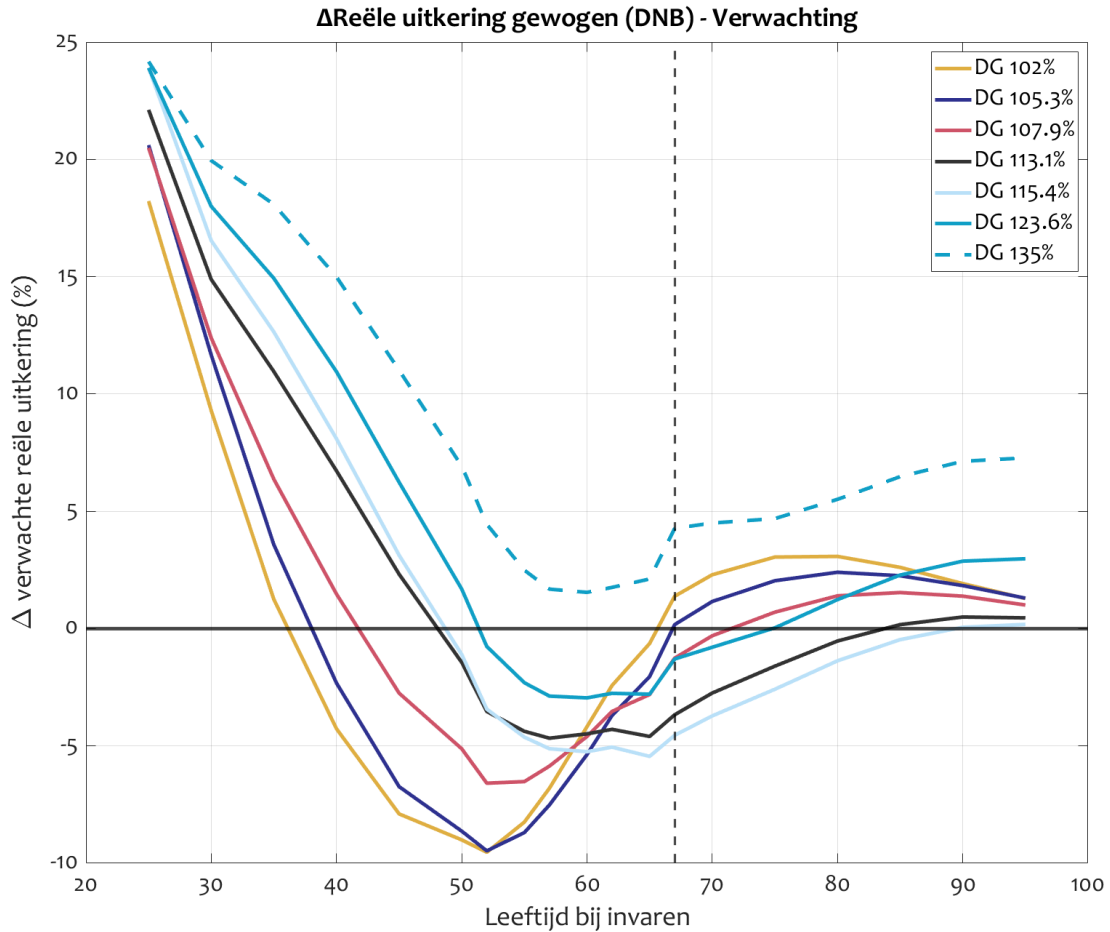
Ook bij lagere dekkinggraden blijft de solidaire premiereregeling t.o.v de huidige regeling voor gepensioneerden goed scoren omdat bij lagere dekkinggraden de FTK rekenregels per saldo ertoe leiden dat eerst de buffers gevuld moeten worden voordat er aandacht is voor koopkracht en in SPR de solidariteitsreserve doet wat het moet doen, met name het verkleinen van de kans op verlagingen.

Voor de actieven geldt dat minder en zien we ook grotere schommelingen. Dit hangt vooral samen met de (on)mogelijkheid tot het compenseren van het afschaffen van de doorsneesystematiek.

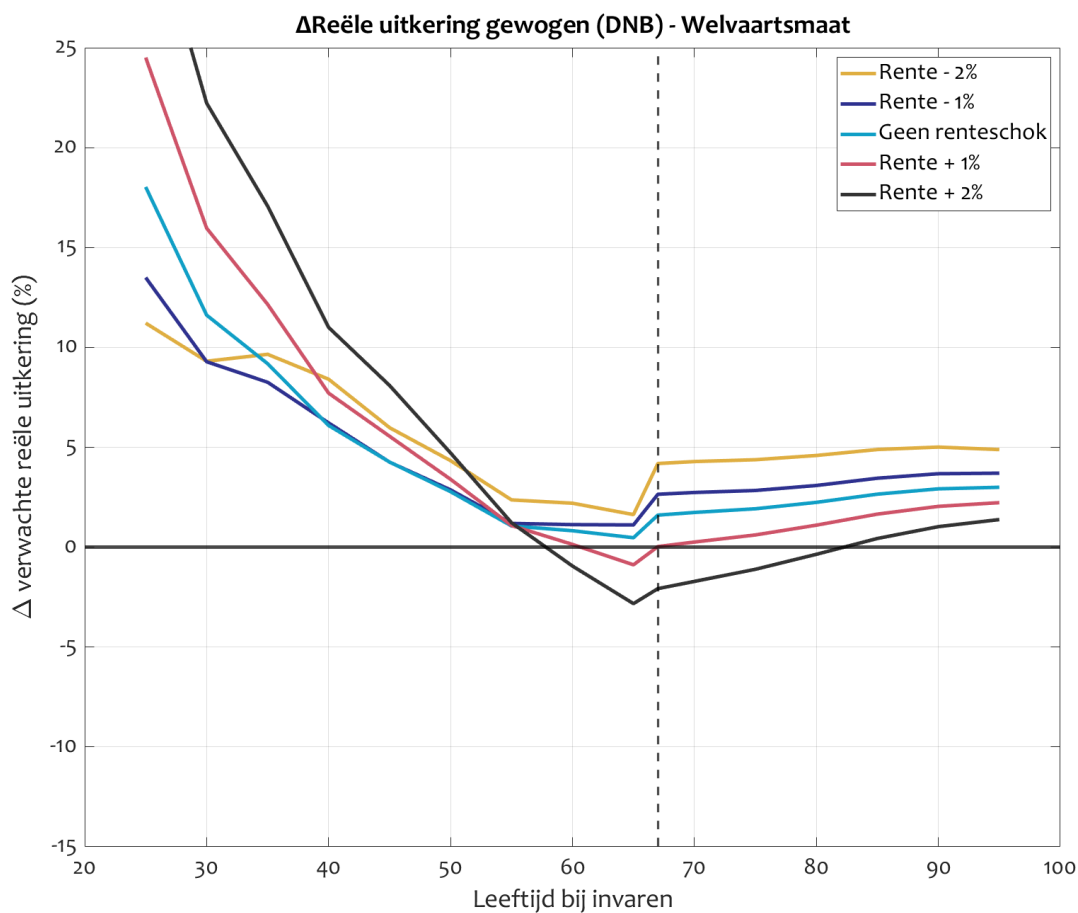
- Gewogen reële uitkering over de uitkeringsfase bij verschillende startdekkingsgraden (zie ook paragraaf 6.6)

De grafiek toont de uitkomsten van de verandering in de mediaan van de gemiddelde reële uitkering over de uitkeringsfase, voor verschillende aanvangsdekkingsgraden. Ook hier een overwegend positief beeld bij gepensioneerden en een vergelijkbaar beeld voor de actieven zoals zichtbaar bij de bovenstaande grafiek inzake de welvaartsmaat.

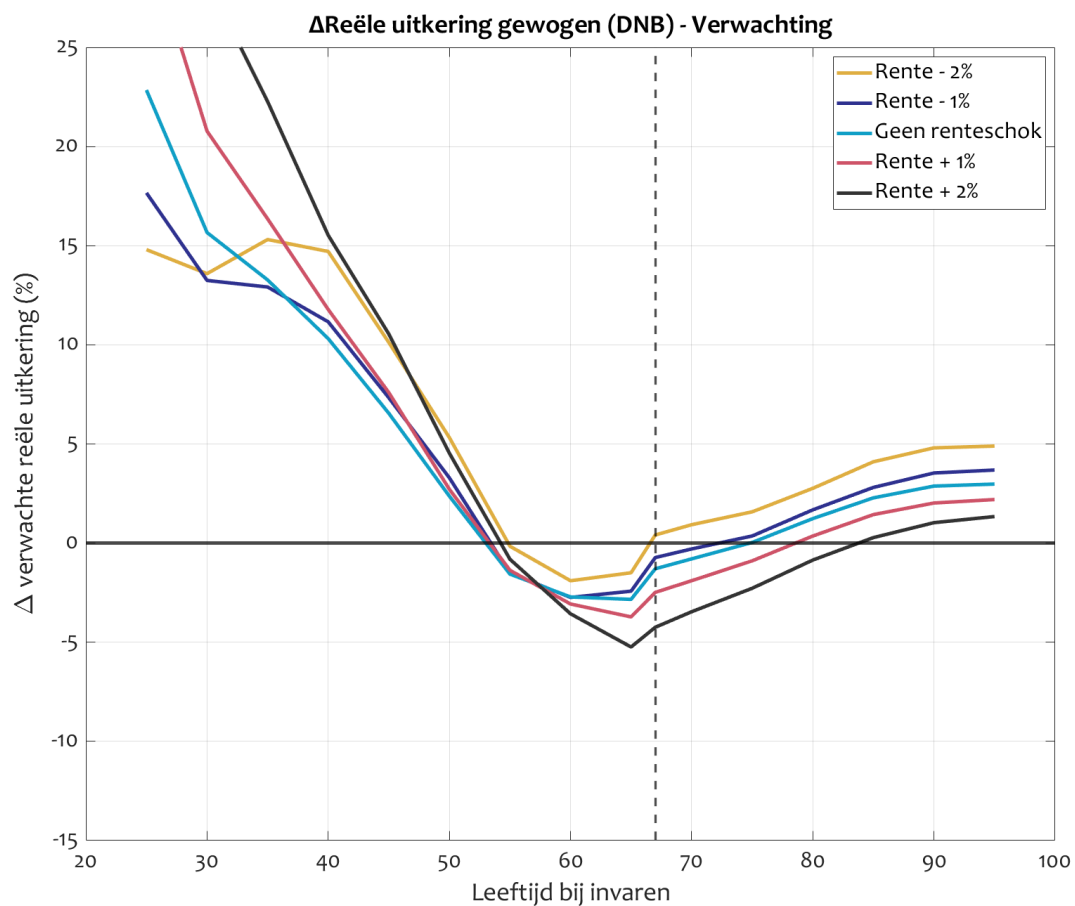
- [Welvaartsmaat bij verschillende rentevoeten \(zie ook paragraaf 6.5\)](#)

De grafiek toont de uitkomsten van de welvaartsmaat van de verandering in de mediaan van de gemiddelde reële uitkering over de uitkeringsfase voor verschillende aanvangsrentes. Als de aanvangsrente lager komt te liggen leidt dat tot betere resultaten waarbij opvalt dat de gevoeligheid over alle generaties heen een uitlegbaar beeld oplevert. Voor de jongeren met een lange toekomstige duur zijn de effecten het grootst en voor de ouderen navenant het kleinst.

- Gewogen reële uitkering over de uitkeringsfase bij verschillende rentevoeten (zie ook paragraaf 6.6)

De grafiek toont de uitkomsten van de verandering in de mediaan van de gewogen reële uitkering over de uitkeringsfase bij verschillende aanvangsrentes. Een vergelijkbaar beeld qua spreiding als bij de welvaartsmaat.

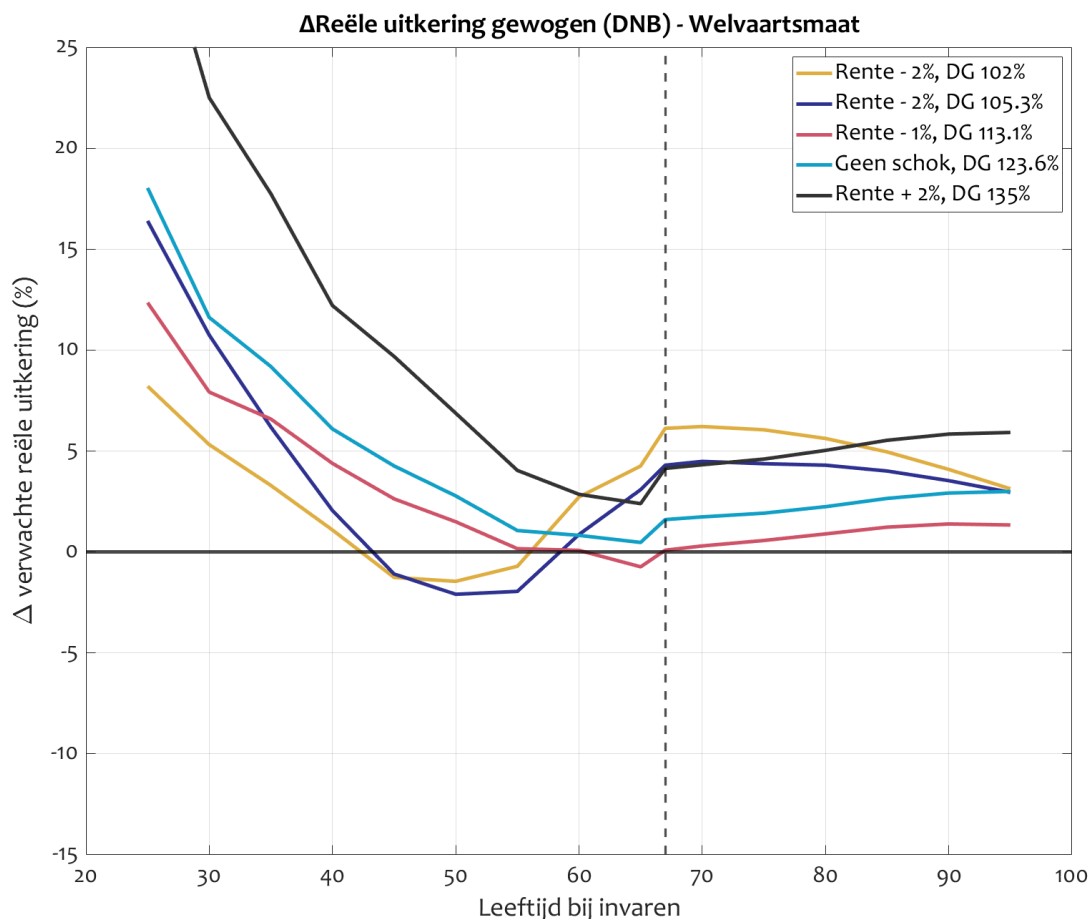

- Gewogen reële uitkering over de uitkeringsfase bij verschillende rentevoeten en verschillende startdekkingsgraden

Cao-partijen realiseren zich dat de hoogte van de aanvangsrente en de hoogte van de startdekkingsgraad niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Het gecombineerde effect is in onderstaande grafiek voor de welvaartsmaat weergegeven.

Per saldo wordt duidelijk dat voor de meeste deelnemers het beeld positief blijft en dat ook onder gewijzigde omstandigheden de conclusies gelijk blijven en er voor cao-partijen geen reden is om, op basis van deze gevoeligheidsanalyses, de uitgangspunten te herzien

6.8 Netto profijt

Het netto profijt is het verschil tussen de waarde van de te verwachten pensioen-uitkeringen en de waarde van de toekomstige premie-inleg.

Netto profijt geeft daarmee een inclusieve waarde aan de (harde en zachte) toezeggingen van het pensioencontract. Het veronderstelt een compleet pensioencontract, waarbij ook het beleid van bpfBOUW bij extremere scenario's exact duidelijk is (bijvoorbeeld in geval van hoge en lage dekkingsgraden in het FTK). Het wordt berekend met behulp van een risiconeutrale scenarioset (Qset) die door DNB wordt gepubliceerd en is een verplicht onderdeel van het transitieplan.

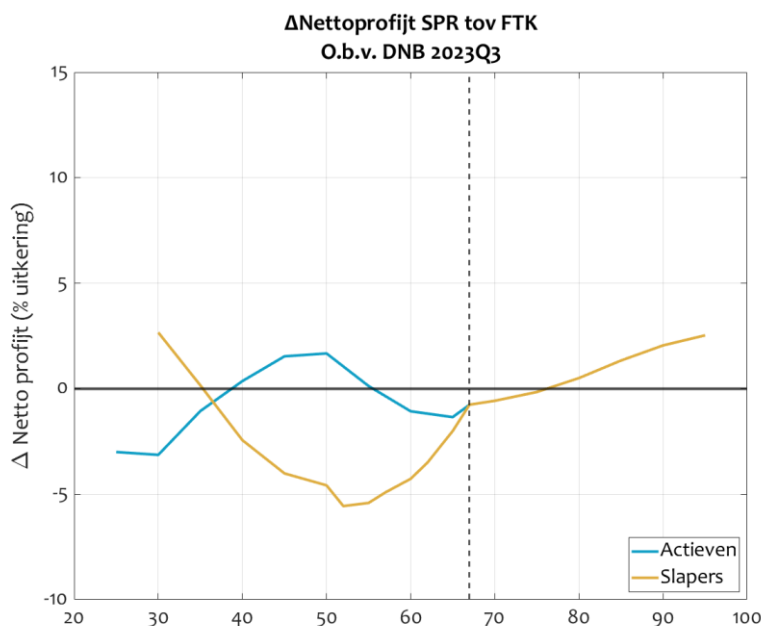
Door de solidaire premiereregeling te vergelijken met de huidige pensioenregeling in een FTK omgeving kan de verandering in netto profijt voor iedere generatie worden berekend. Deze uitkomsten geven inzicht in de zgn. herverdeling die ontstaat als gevolg van de overgang van het pensioenstelsel.

Met bpfBOUW delen we de mening dat de interpretatie van netto profijt uitkomsten met enige terughoudendheid moet worden uitgevoerd omdat de methodiek achter netto profijt complex is, erg afhankelijk is van de onderliggende scenarioset en impliciet veronderstelt dat de huidige pensioenregeling in een FTK omgeving evenwichtig is hetgeen niet het geval is.

- **Netto profijt actieven, slapers en gepensioneerden bij startdekkingsgraad 123,6%**

Hieronder worden de resultaten getoond voor actieven, slapers en gepensioneerden in de voorgestelde solidaire premiereregeling versus de huidige pensioenregeling in het FTK kader waarbij met name wordt ingezoomd wat het toekennen van compensatie doet met het netto profijt.

In algemene zin valt op dat met name de jongeren er qua netto profijt op achteruitgaan. Het feit dat de jongeren niet/amper voor compensatie afschaffing doorsneepremie in aanmerking komen, "slecht weer" uitkomsten zwaar meewegen en er nog weinig is opgebouwd (waardoor slechts beperkt wordt meegedeeld in verdeling van het huidige surplus) verklaren dit beeld. Voor gepensioneerden zien wij de hoogste netto profijt verbeteringen. Per slot van rekening zijn daar de voordelen van eerder en meer kunnen uitdelen in combinatie met de werking van de solidariteitsreserve het duidelijkst zichtbaar.

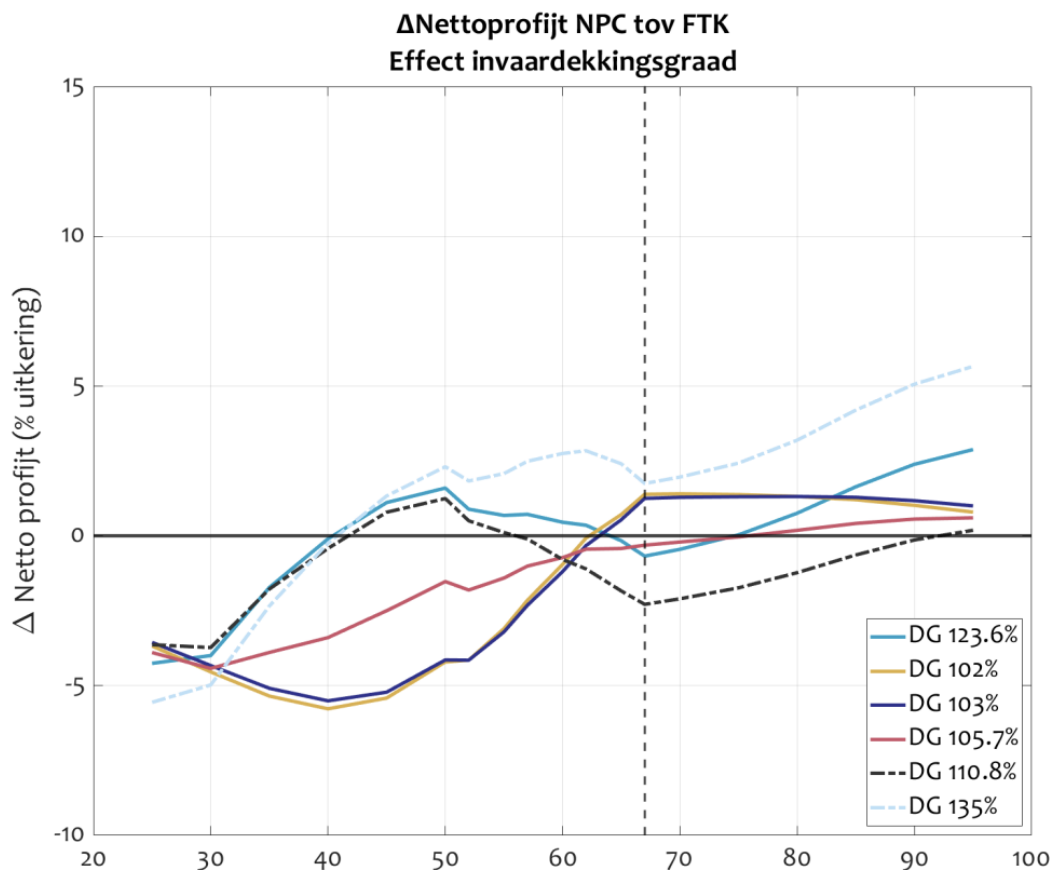
- **Netto profijt actieven, slapers en gepensioneerden bij verschillende startdekkingsgraden**

Op basis van de DNB risiconeutrale scenarioset 2023Q3 en een startdekkingsgraad van 123,6% in combinatie met de beschreven voorrangregels behorende bij een startdekkingsgraad van 123,6% zoals beschreven in hoofdstuk 5 paragraaf 5 kan de volgende grafiek worden afgeleid. Het netto profijt schommelt tussen een paar procenten in de plus en een paar procenten in de min.

Cao-partijen zijn van mening dat vanuit netto profijt gezien een evenwichtig beeld naar voren komt. De (negatieve) resultaten voor slapers moeten hierbij genuanceerd worden: het is mogelijk dat zij inmiddels elders pensioen opbouwen en, mogelijk, compensatie ontvangen.

Er heeft ook een verkenning plaatsgevonden als de invaardekkingsgraad geen 123,6% bedraagt (bovenstaande grafiek) maar hoger of lager is.

Voor gepensioneerden leidt een hogere dekkingsgraad in netto profijt uitgedrukt tot een (verdere) verbetering t.o.v. het FTK. Voor actieven (uitgezonderd de jongste groep) daarentegen leidt een lagere invaardekkingsgraad tot een relatieve verslechtering omdat er minder of geen ruimte is om compensatie te kunnen geven.

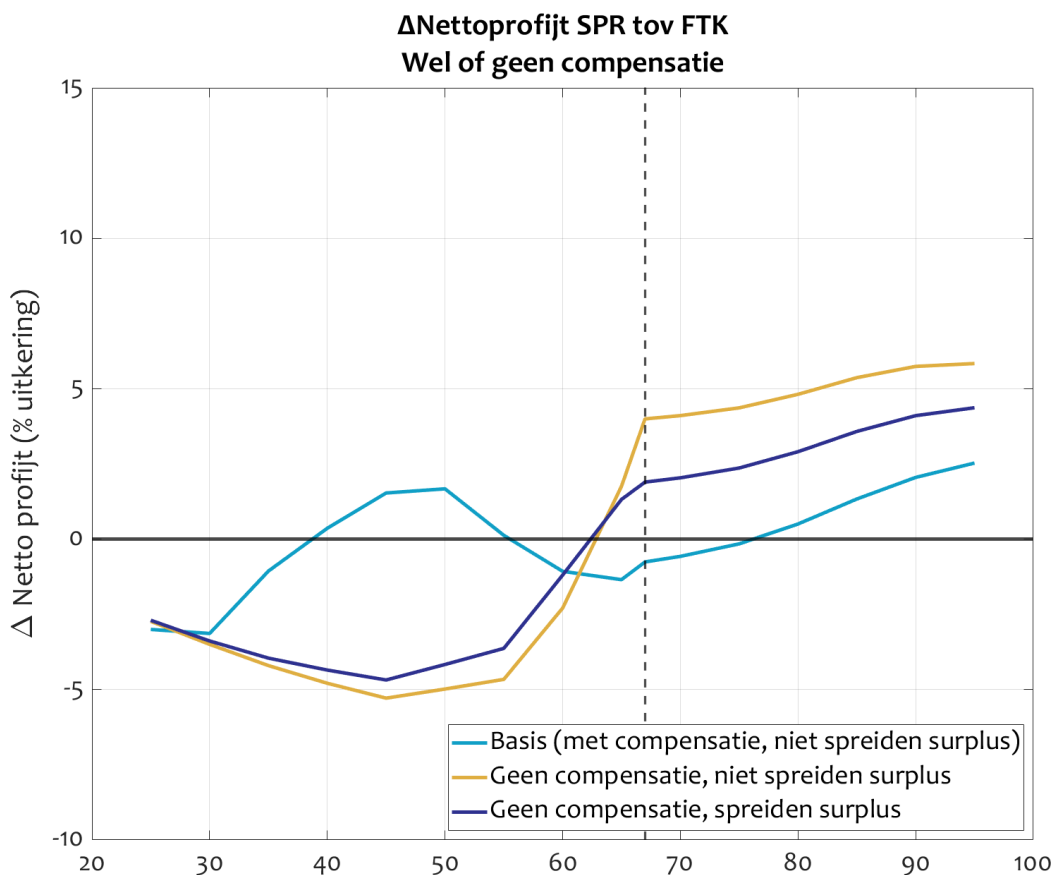

- **Netto profijt actieven en gepensioneerden met en zonder compensatie afschaffing doorsneepremie**

Op basis van de DNB risiconeutrale scenarioset 2023Q3 en een startdekkingsgraad van 123,6% in combinatie met de in paragraaf 5.5 beschreven voorrangregels is de onderstaande grafiek samengesteld.

Het wel of niet compenseren in combinatie met de verdeling van het surplus staat centraal. Invaren op basis van de standaardmethode in 10 jaar is de wettelijke default. Niet spreiden is in het voordeel van de gepensioneerden en het niet toekennen van compensatie is in het nadeel van de actieven. In beide situaties zien we in netto profijt termen een grote mate van onevenwichtigheid. Door te kiezen voor compensatie, conform de voorrangregels van paragraaf 5.5, in combinatie met in één keer toedelen van het surplus i.p.v. in 10 jaar via een generieke verhoging ontstaat een meer evenwichtig beeld tussen actieven en gepensioneerden.

Cao-partijen onderschrijven deze conclusie.

- **Netto profijt actieven en gepensioneerden inhaaltoeslagen versus ongespreid verdelen van het surplus**

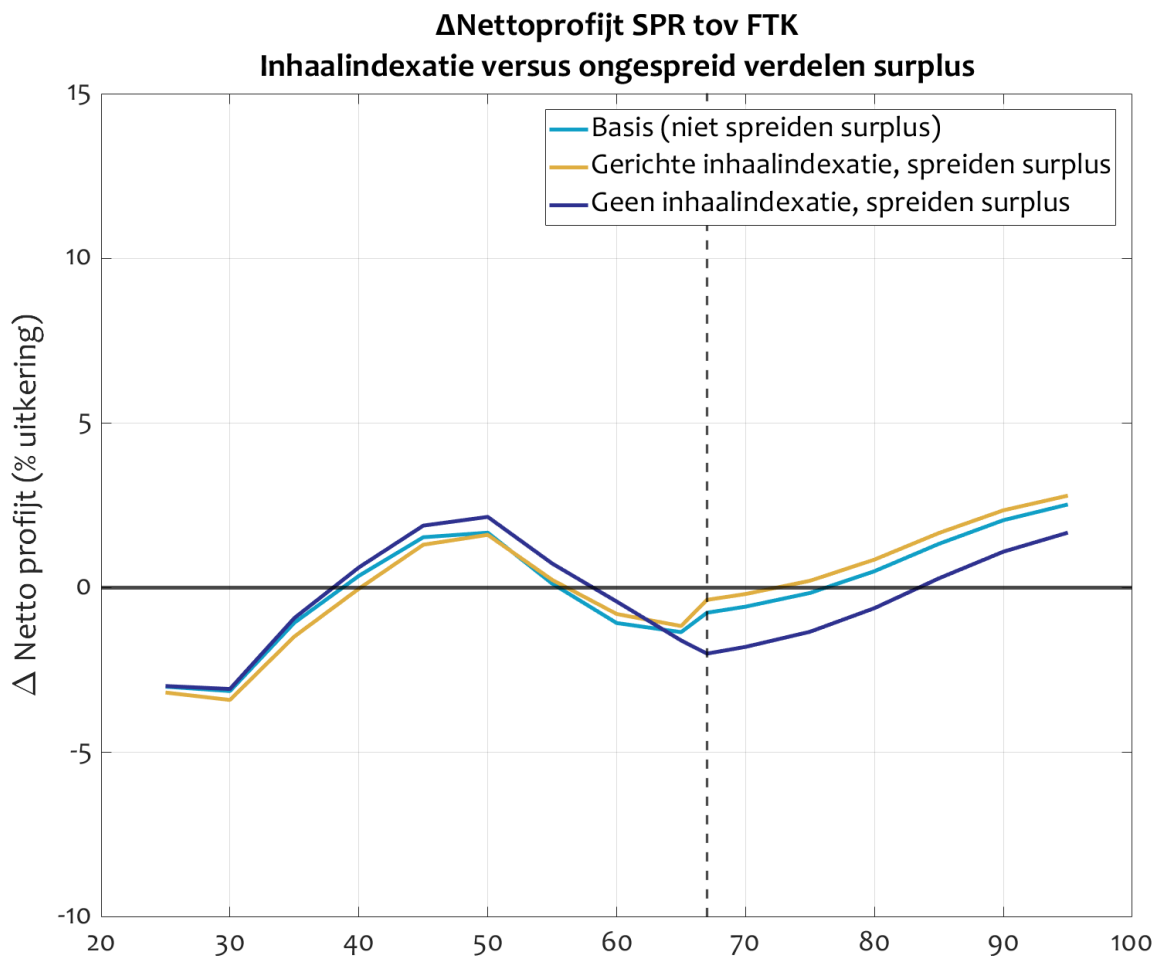
Op basis van de DNB risiconeutrale scenarioset 2023Q3 en een startdekkingsgraad van 123,6% in combinatie met de in paragraaf 5.5 beschreven voorrangregels is de onderstaande grafiek samengesteld.

In onderstaande grafiek staat de vraag hoe op een evenwichtige wijze rekening zou kunnen worden gehouden met inhaaltoeslagen als onderdeel van het verdelen van een mogelijk surplus. Daarvoor worden een drietal scenario's vergeleken:

- Geen gerichte inhaalindexatie en spreiding in 10 jaar van het surplus (wettelijke default)
- Gerichte inhaalindexatie (o.b.v. 5% verschuiving vermogen) en vervolgens spreiding in 10 jaar van het surplus
- Geen gerichte inhaalindexatie en geen spreiding van het surplus

De resultaten maken duidelijk dat in netto profijt termen optie a. geen recht doet aan de gepensioneerden en optie b. en c. nagenoeg tot dezelfde netto profijt resultaten leidt.

Cao-partijen delen de inzichten van bpfBOUW dat de verschillen dermate klein zijn dat verdeling van het surplus via een generieke verhoging zonder rekening te houden met spreiding (optie a), uit hoofde van eenvoud, te prefereren is.

7. Verantwoording evenwichtigheid transitie-afspraken

Cao-partijen zijn van mening dat sprake is van een evenwichtige transitie van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe solidaire premieregeling.

Cao-partijen hebben de volgende kwalitatieve doelstellingen hiertoe vastgesteld:

- De pensioenregeling vormt een aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde met aandacht voor solidariteit en de verzorgingsgedachte. Waar mogelijk aansluiting bij de huidige pensioenregeling en de huidige ambitie.
- Stabiliteit en voorspelbaarheid van de uitkeringen wordt als belangrijk ervaren.
- Nadelige gevolgen van de overgang naar het nieuwe stelsel moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.
- Hervreiding tussen generaties moet op voorhand beperkt blijven.

In de uitwerking van de solidaire premieregeling constateren cao-partijen dat de voorgenomen transitie (inclusief de door bpfBOUW te nemen beleidsbeslissingen over invaren, compensatie, solidariteitsreserve, inhaaltoeslagen etc.) in voldoende mate beantwoordt aan deze kwalitatieve doelstellingen.

Daarnaast hebben cao-partijen kwantitatieve maatstaven in hun oordeelsvorming betrokken, zoals kortingskansen, verwachte pensioenuitkeringen en netto profijt.

Ten aanzien van de verwachte pensioenuitkeringen in 'slecht weer', 'mediaan' en 'goed weer' constateren cao-partijen het volgende:

- De verhouding tussen de verwachte reële pensioenuitkering op de pensioendatum onder de solidaire premieregeling en de huidige pensioenregeling is in het 'mediaan' en het 'goed weer' scenario voor alle niet gepensioneerden bij een startdekkingsgraad van 123,6% (beduidend) groter dan 100%. Dat beeld verandert bij lagere dekkingsgraden hetgeen in een breder perspectief bezien verdedigbaar is.
- Voor gepensioneerden is in de solidaire premieregeling in het 'mediane' en het 'goed weer' bij de verschillende doorerekende dekkingsgraden op het transitiemoment een verbetering te zien wanneer de welvaartsmaat als maatstaf wordt genomen. Redenen zijn het eerder en meer verhogen van de ingegane uitkeringen dan in de huidige pensioenregeling en, bij een dekkingsgraad op het transitiemoment van hoger dan 115,4%, het toekennen van het surplus dat bij aanvang van de solidaire premieregeling wordt meegegeven.
- De verhouding tussen de verwachte reële pensioenuitkering in de solidaire premieregeling en de huidige pensioenregeling is in het 'slecht weer' scenario in de meeste gevallen kleiner dan 100%, voor zowel niet gepensioneerden als gepensioneerden bij de verschillende doorerekende dekkingsgraden.
- Wordt de welvaartsmaatstaf gehanteerd dan is het beeld bij de gepensioneerden veel positiever. De welvaartsmaat houdt rekening met de betere (nominale) bescherming onder de SPR.
- In het 'slecht weer' scenario wordt de solidariteitsreserve effectief. De solidariteitsreserve dient namelijk vooral om bescherming te bieden tegen een verlaging van de ingegane uitkeringen ten opzichte van het voorgaande jaar en om het beperkt beschermen tegen negatieve rendementen. Met name jongeren dragen vanuit het overrendement, als is het beperkt, bij aan de structurele vulling van de solidariteitsreserve, terwijl zij zelf nog maar beperkt baat hebben van deze reserve.

Berekeningen op basis van netto profijt tonen de door bpfBOUW te nemen beleidsbeslissingen en hun onderlinge samenhang en brengen de gevolgen daarvan voor de diverse generaties in termen van netto profijt in beeld.

De beleidsbeslissingen van toedeling van het vermogen bij invaren, toedeling voor compensatie voor afschaffing doorsneesystematiek, de toedeling en initiële vulling van de solidariteitsreserve respectievelijk het rekening houden met inhaaltoeslagen zijn door bpfBOUW afzonderlijk en/of in samenhang op evenwichtigheid getoetst.

Cao-partijen realiseren zich dat netto profijt berekeningen complex en lastig uitlegbaar zijn. Daarbij komt dat de uitkomsten sterk gestuurd worden door de gebruikte DNB-scenarioset en de modellering van de pensioencontracten. Om deze reden worden de uitkomsten van netto profijt berekeningen alleen als toetsing gebruikt en niet voor vaststelling van beleid .

Cao-partijen hebben geconstateerd dat de uitkomsten van de uitgevoerde netto profijt berekeningen in de meeste doorrekeningen binnen een bandbreedte van -5% en 5% blijven. Op de korte termijn, dus voor met de ouderen, is het netto profijt niet of heel beperkt negatief en op de langere termijn (ofwel voor de jongeren) wordt gestreefd naar een positief netto profijt, maar wordt een (beperkt) negatief netto profijt bij de start ook geaccepteerd.

Belangrijke randvoorwaarde voor de acceptatie van een negatief netto profijt is dat het verwachte reële pensioen onder het nieuwe pensioenstelsel naar verwachting wordt behaald. De cijfermatige onderbouwingen onderschrijven dat aan deze randvoorwaarde wordt voldaan.

Cao-partijen trekken hieruit de conclusie dat voldaan is aan de door cao-partijen gestelde voorwaarden aan evenwichtigheid van de transitie en zijn derhalve van mening dat sprake is van een evenwichtige transitie van de huidige naar de solidaire premieregeling.

Bijlage 1:

Bijlage 2 :

Bijlage 3:

Etc.